

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÁT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI

FACULTATEA DE PSIHOLOGIE ȘI ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

ȘCOALA DOCTORALĂ DE PSIHOLOGIE COGNITIVĂ APLICATĂ

REZUMAT AL TEZEI DE DOCTORAT

ROLUL COGNIȚIILOR PARENTALE ÎN ASOCIERE CU RISCUL DE ABUZ

ASUPRA COPIILOR ȘI CU EFICIENȚA PROGRAMELOR DE TRAINING

PARENTAL

DOCTORAND: INGRID (GHIȘE) DĂNILĂ

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC: PROFESOR ADRIANA BĂBAN

CLUJ NAPOCA

2023

CUPRINS

CAPITOLUL I. CADRU TEORETIC	4
1.1. Imagine de Ansamblu cu Privire la Abuzul Asupra Copiilor	4
1.2. Consecințe ale Expunerii Copiilor la Abuz	4
1.3. Modele Explicative ale Abuzului Asupra Copiilor	6
1.4. Programe Parentale de Prevenție a Abuzului Asupra Copiilor	9
1.5. Starea Curentă a Cercetărilor cu Privire la Asocierea Dintre Deficite de Procesare a Informației, Riscul de Abuz și Eficiența Programelor Parentale	10
CAPITOLUL II. OBIECTIVELE CERCETĂRII ȘI METODOLOGIE	13
CAPITOLUL III. CONTRIBUȚII ORIGINALE DE CERCETARE	14
3.1. Studiul 1. Dezvoltarea și Validarea Scalei Așteptărilor Parentale (Parental Expectations Scale; PES)	14
Introducere	14
Metodă	16
Rezultate	18
Discuții	20
3.2. Studiul 2. Testarea Modelului Procesării Informației Sociale a Abuzului Prin Procedura Meta-Analizei de Cale (MASEM)	21
Introducere	21
Metodă	22
Rezultate	24
Discuții	25
3.3. Studiul 3. Cognițiile Parentale, Stresul Parental și Ajustarea Copilului în Relație cu Riscul de Abuz Asupra Copiilor	27

Introducere	27
Metodă.....	30
Rezultate.....	32
Discuții	32
3.4. Studiul 4. Contribuția Cognițiilor Parental în Schimbarea Comportamentului Parental	
Negativ după Participarea la un Program de Training Parental.....	34
Introducere	34
Metodă.....	36
Rezultate.....	38
Discuții	39
CAPITOLUL IV. DISCUȚII ȘI CONCLUZII GENERALE	
4.1. Imagine de Ansamblu Asupra Studiilor	41
4.2. Limite și Direcții de Cercetare.....	43
4.3. Concluzii Generale	44
REFERINȚE BIBLIOGRAFICE	45

Abstract

Abuzul asupra copiilor este o problemă de sănătate publică, iar atenție sporită a fost alocată înspre identificarea factorilor de risc asociați incidenței acestuia. Literatura de specialitate care explorează cognițiile parentale asociate riscului de abuz este limitată. Scopul acestei teze este de a (1) identifica cogniții parentale asociate riscului de a comite abuz asupra copiilor; și (2) explora rolul acestor cogniții în a prezice reducerea comportamentului parental negativ după participarea în programe parentale (PP). În primul studiu, am dezvoltat și validat un nou instrument de evaluare a așteptărilor parentale nerealiste asociate riscului de abuz. În Studiul 2, am testat validitatea modelului procesării informației sociale în prezicerea riscului de abuz. În Studiul 3 am explorat rolul deficitelor de procesare a informației sociale în relația dintre problemele comportamentale ale copiilor, stresul parental și riscul de abuz. În Studiul 4 am explorat rolul cognițiilor parentale în a prezice reducerea comportamentului parental negativ după participarea într-un PP. Rezultatele tezei ghidează specialiștii în evaluarea riscului de abuz asupra copiilor și în dezvoltarea de PP, prin (1) oferirea unui instrument valid pentru evaluarea așteptărilor parentale nerealiste cu privire la comportamentul copiilor (Studiul 1); (2) accentuarea importanței de a evalua cognițiile parentale, ținând cont de asocierea lor cu comportamentul parental negativ (Studiul 2 și 3); și (3) accentuarea faptului că includerea cognițiilor parentale ca și componentă a PP ar putea crește eficiența lor și contribui la reducerea riscului de abuz (Studiul 4).

Cuvinte cheie: procesarea informației sociale, abuz împotriva copiilor, programe parentale, prevenirea violenței împotriva copiilor, factori de risc pentru abuz împotriva copiilor, cogniții parentale;

CAPITOLUL I. CADRU TEORETIC

1.1. Imagine de Ansamblu cu Privire la Abuzul Asupra Copiilor

Abuzul asupra copiilor constituie o problemă de sănătate publică la nivel global, cu estimări recente indicând faptul că unul din doi copii cu vârsta cuprinsă între 2 și 17 ani a fost supus cel puțin unei forme de abuz în ultimul an (Hillis et al., 2016; World Health Organization, 2020). Abuzul asupra copiilor este definit ca reprezentând orice formă de *”tratament fizic și / sau emoțional negativ, abuz sexual, neglijare, precum și exploatarea comercială sau de altă natură, care rezultă în rănirea obiectivă sau potențială a copilului, care periclitează viața, dezvoltarea, sau demnitatea copilului, și care se desfășoară în contextul unei relații de responsabilitate, încredere sau putere”* (World Health Organization, 2020). Deoarece forme diferite de abuz asupra copiilor au o etiologie și consecințe distincte (Strathearn et al., 2020), în continuare ne vom îndrepta atenția înspre abuzul fizic asupra copiilor. Cercetări existente reflectă faptul că utilizarea pedepsei fizice în disciplinarea copiilor (e.g., a lovi, a smuci sau a împinge copilul) crește șansa de a comite abuz fizic (Afifi et al., 2017; Grogan-Kaylor et al., 2018). Ca urmare, au fost propuse conceptualizări ale abuzului pe un continuum în care pedeapsa fizică și abuzul fizic se situează la capete opuse ale agresivității, însă unde pedeapsa fizică se poate intensifica în orice moment și să devină abuzivă (Gershoff, 2016; Rodriguez, 2010). Aceste conceptualizări sunt importante în prevenirea abuzului asupra copiilor, stând la baza deciziei de a interzice orice formă de pedeapsă fizică asupra copiilor în 65 de țări (End Violence Against Children, 2023).

1.2. Consecințe ale Expunerii Copiilor la Abuz

1.2.1. Consecințe comportamentale și emoționale ale expunerii la abuz

Expunerea copiilor la abuz crește riscul copiilor de a dezvolta probleme de natură comportamentală și emoțională (Gershoff et al., 2012; Gershoff & Grogan-Kaylor, 2016; Pace et al., 2019), deși severitatea consecințelor depinde de tipul de abuz la care copilul este

expus, precum și de severitatea și cronicitatea episodului abuziv (Teicher & Samson, 2016). Copiii expuși la abuz sunt mai agresivi în relațiile cu semenii lor (Gershoff et al., 2012), au un risc crescut de a dezvolta probleme comportamentale, delincvență, precum și de a fi violenți în relație cu ceilalți în adolescență și perioada adultă (Strathearn et al., 2020). Expunerea la abuz a fost asociată cu consecințe pe termen lung asupra sănătății mintale a copiilor. Adulți care în copilărie au fost expuși abuzului îndeplinesc criteriile de diagnostic pentru cel puțin o tulburare mintală (Merrick & Latzman, 2014). Expunerea la orice formă de abuz în copilărie este asociată cu o probabilitate de două ori mai mare de a manifesta simptomatologie depresivă (Li et al., 2016), precum și cu un risc ridicat de a consuma substanțe sau de a dezvolta o tulburare legată de consumul de substanțe în adolescență și perioada adultă (Hagborg et al., 2020; Strathearn et al., 2020).

1.2.2. Consecințe Economice ale Expunerii la Abuz

Pe lângă consecințele comportamentale și emoționale asociate expunerii la abuz, astfel de evenimente negative sunt asociate și cu consecințe la nivel economic. În Statele Unite ale Americii, costurile asociate expunerii copiilor la abuz sunt estimate la 124 miliarde de dolari (Fang et al., 2012). Aceste costuri sunt explicate de cheltuieli medicale, asistență socială, educație și productivitate redusă, precum și de costuri aferente sistemului de justiție. Comparativ cu persoanele fără experiențe de abuz în copilărie, cei cu un istoric de abuz au o probabilitate de două ori mai mare de a apela la servicii de sănătate mintală, și o probabilitate de trei ori mai mare de a beneficia de servicii de asistență socială în perioada adultă (Yanos et al., 2010). Aceștia au un nivel mai redus de educație, rată de șomaj mai ridicată și venituri mai reduse comparativ cu persoane de aceeași vârstă care nu au trecut prin experiențe abuzive.

1.3. Modele Explicative ale Abuzului Asupra Copiilor

1.3.1. Modelul Ecologic

Modelul ecologic (Belsky, 1980; Bronfenbrenner, 1979) este cel mai frecvent utilizat model pentru a explica abuzul asupra copiilor, fiind adoptat ca și cadru de referință la nivel global (Krug et al., 2002). În perspectiva modelului ecologic, abuzul asupra copiilor este o urmare a interacțiunii ce are loc între niveluri multiple ale sistemului social ecologic. Modelul se bazează pe asumția că comportamentul uman este complex și determinat de caracteristici individuale, de factori familiali, sociali și culturali. Abuzul asupra copiilor este mai probabil în familii caracterizate de factori de risc multipli, fie situați la același sau diferite niveluri de influență (Patwardhan et al., 2017).

La primul nivel al modelului ecologic se situează caracteristici individuale care pot crește probabilitatea de a săvârși abuz asupra copiilor. Câteva caracteristici ale părinților asociate cu riscul de a comite abuz sunt propria expunere la abuz în copilărie (van IJzendoorn et al. 2020), a avea probleme de sănătate mintală și a fi consumator de alcool sau droguri (Patwardhan et al., 2017). Totodată, cognițiile parentale cu privire la copii și la strategiile de disciplinare au fost asociate cu risc crescut de abuz (Rodriguez et al., 2020).

La cel de al doilea nivel al modelului ecologic este explorat modul în care relațiile interpersonale influențează perpetuarea abuzului. În cadrul micro-sistemului, modelul sugerează că membrii familiei, co-locatarii precum și copiii însăși pot crește riscul de abuz. Riscul de abuz este mai ridicat în acele familii caracterizate de conflicte, haos, coeziune redusă între membrii familiei, precum și în familiile monoparentale (Stith et al., 2009).

La cel de al treilea nivel sunt explorați factori sociali precum contextul în care relațiile indivizilor se desfășoară. Caracteristici ale mezo-sistemului asociate cu riscul de a comite abuz sunt nivelul de sărăcie al zonei de reședință, climatul social actual, precum și statutul socio-economic al familiei (Black et al., 2001; Coulton et al., 2007).

La ultimul nivel se explorează caracteristici la nivel macro-sistemic, precum factori sociali care pot crește riscul de abuz. La acest nivel sunt incluși factori care favorizează acceptarea violenței sau care reduc inhibițiile în utilizarea violenței ca metodă de disciplinare a copiilor, precum și politici existente legate de sănătate, educație, sau politici economice care pot favoriza inegalități sociale.

Modelul ecologic este util în ghidarea intervențiilor și în organizarea unor factori de risc care au potențialul de a crește probabilitatea perpetuării abuzului asupra copiilor, însă este limitat de structura sa ierarhică. Acesta nu oferă indicații cu privire la relațiile și interacțiunile existente între factori de risc aparținând unor niveluri de influență diferite (Neal & Neal, 2013). Limita aceasta a fost una asumată de Belsky (1980), care a susținut utilitatea modelului mai degrabă pentru a ghida cercetări ulterioare decât pentru a identifica acele condiții necesare sau suficiente pentru apariția abuzului. Modelul este util și pentru a încorpora alte teorii existente ale abuzului asupra copiilor la diferite niveluri de influență.

1.3.2. Modelul Procesării Informației Sociale

Înglobat în primul nivel al modelului ecologic (Bronfenbrenner, 1979), modelul procesării informației sociale (SIP; Milner, 1993, 2003) organizează cognițiile parentale asociate cu un risc crescut de a comite abuz asupra copiilor. Modelul consistă dintr-un stadiu precedent procesării informației, trei stadii de procesare cognitivă și un al patrulea stadiu cognitiv-comportamental. La stadiul precedent procesării informației, modelul explorează scheme cognitive pre-existente ale părinților cu privire la copii și la strategii de disciplinare a acestora. Aceste scheme sunt reflectate în convingeri generale cu privire la metodele de disciplinare (e.g., atitudini cu privire la utilizarea pedepsei fizice) și așteptări cu privire la abilitățile și comportamentele copiilor (e.g., cum ar trebui să se comporte copiii). Schemele acționează ca un filtru pentru următoarele trei stadii cognitive, influențând activitatea cognitivă ce urmează (Milner, 1993).

În primul stadiu de procesare a informației, modelul înaintea idea că părinții abuzivi prezintă deficite în a percepe acurat interacțiunile care se desfășoară între ei și copii, comițând erori în codarea informației referitoare la copil (Crouch et al., 2010). Această idee a primit suport în literatura de specialitate, existând dovezi că părinții abuzivi manifestă distorsiuni atenționale înspre stimuli negativi precum comportamente și stări emoționale negative ale copiilor (Rodriguez, 2018; Camilo et al., 2021; Wagner et al., 2015).

Cel de-al doilea stadiu al procesării cognitive este centrat pe interpretările și evaluările pe care părinții le fac cu privire la comportamentele copiilor. Cercetări recente indică faptul că părinții abuzivi și cei care au un risc crescut de a comite abuz asupra copiilor tind să evalueze comportamentele negative ale copiilor ca fiind intenționate (Rodriguez et al., 2018, 2020) și să atribuie responsabilitatea pentru acestea unor factori interni copilului (e.g., factori temperamental) (Paúl et al., 2006; Paz Montes et al., 2001). Astfel de interpretări au fost asociate cu utilizarea unor metode de disciplinare mai severe (Camilo et al., 2020; Crouch et al., 2017).

În cel de al treilea stadiu al procesării cognitive, modelul explorează modul în care părinții integrează informații suplimentare în context (e.g., informații care ar putea absolve copilul de responsabilitate), precum și modul în care selectează un răspuns disciplinar. Părinții abuzivi prezintă deficite la nivel de rezolvare de probleme (Camilo et al., 2020), dețin cunoștințe puține cu privire la diferite modalități de disciplinare sau au dificultăți în a genera metode de disciplinare alternative celor care implică utilizarea pedepsei fizice (Camilo et al., 2020; Rodriguez et al., 2020).

Al patrulea stadiu este unul cognitiv-comportamental, focalizat pe implementarea strategiilor de disciplinare și monitorizarea acestora. Modelul propune că părinții abuzivi nu dispun de abilitățile necesare pentru a își monitoriza răspunsul comportamental și prezintă dificultăți în a își modifica răspunsul la eveniment (Milner, 1993).

Modelul Procesării Informației Sociale (Milner, 1983) este utilizat pentru a înțelege modul în care cognițiile parentale cu privire la copii și strategii de disciplinare influențează comportamentul parental. Asocierea între deficite la nivel de procesare a informației și riscul de abuz asupra copiilor a fost documentată (Haskett, Scott, et al., 2003; Rodriguez et al., 2020). Totodată, modelul a fost util în adaptarea programelor parentale (e.g., prin includerea unor strategii de restructurare cognitivă) în vederea creșterii eficienței lor (Bugental et al., 2002).

1.4. Programe Parentale de Prevenție a Abuzului Asupra Copiilor

De-a lungul anilor au fost dezvoltate o serie de programe de training parental (PTP) cu scopul de a preveni abuzul asupra copiilor. Deși acestea pornesc de la diferite teorii ale abuzului (Kumpfer & Alvarado, 2003), majoritatea includ o componentă comportamentală, astfel că părinții sunt învățați strategii parentale menite să îmbunătățească atât comportamentul parental cât și cel al copilului (Thomas & Zimmer-Gembeck, 2007). Câteva componente comportamentale incluse în PTP bazate pe dovezi includ instruirea părinților în a utiliza strategii de întărire pozitivă a comportamentelor, aplicarea consecințelor naturale și logice pentru reducerea comportamentelor negative, formularea unor instrucțiuni clare și pozitive, precum și stabilirea unor limite comportamentale clare (Mah & Johnston, 2008). Asumpția este că îmbunătățirea acestor abilități parentale va reduce interacțiunile negative părinte-copil și nevoia utilizării pedepsei fizice, concomitent cu reducerea problemelor comportamentale ale copiilor (Gardner et al., 2010).

Literatura de specialitate oferă dovezi cu privire la eficiența programelor parentale care includ componente comportamentale în îmbunătățirea comportamentului parental și a copiilor (Leijten et al., 2019), cu toate că efectele raportate pentru aceste programe sunt mici spre moderate (Chen & Chan, 2016; Euser et al., 2015). Eficiența PTP depinde de prezența și de participarea activă a părinților (Nock & Ferriter, 2005), ceea ce constituie o limită a

programelor parentale (Chacko et al., 2016). Mai mult de atât, există dovezi că, în ciuda participării, aproximativ o treime din părinți nu își îmbunătățesc comportamentul la finalul programului (Sawrikar & Dadds, 2018). Având în vedere răspunsul heterogen la PTP și efectele moderate ale acestora în reducerea comportamentelor parentale negative, atenție sporită a fost alocată identificării acelor factori care, prezenți înainte de participarea la PTP, pot interfera cu eficiența acestora.

1.4.1. Factori de Risc care Interferează cu Eficiența Programelor de Training Parental

Severitatea problemelor de externalizare a copiilor, sănătatea mintală a părinților și nivelul de stres, precum și câteva variabile demografice au fost identificate ca factori de risc care interferează cu eficiența PTP (Lundahl et al., 2006a; Reyno & McGrath, 2006). Cognițiile parentale au fost identificate ca factori de risc ce pot interfera cu acceptarea programelor de training parental de către părinți, precum și cu implicarea lor în aceste programe (Mah & Johnston, 2008; Sawrikar & Dadds, 2018). Momentan, există dovezi limitate cu privire la rolul cognițiilor parentale în a prezice îmbunătățirea comportamentului parental după participarea la PTP (Pereira & Barros, 2019). Unele studii arată că atunci când părinții fac erori de atribuire a comportamentelor negative înainte de începerea programului, acest lucru este asociat cu puține beneficii după participare (Corcoran & Ivery, 2004; Mattek et al., 2016), cu toate că rezultatele în această privință sunt contradictorii (Whittingham et al., 2009). Nici un studiu nu există însă la această dată care explorează rolul atitudinilor și așteptărilor parentale în a prezice rezultatele în urma participării la PTP.

1.5. Starea Curentă a Cercetărilor cu Privire la Asocierea Dintre Deficite de Procesare a Informației, Riscul de Abuz și Eficiența Programelor Parentale

Teza de față este structurată pornind de la modele ecologice (Belsky, 1980; Bronfenbrenner, 1979) și cognitive (Milner, 1993, 2003) ale abuzului asupra copiilor, modele care înaintează asumții cu privire la modul în care diferiți factori de risc pentru abuz sunt

organizați și cresc riscul de abuz. Modelul ecologic susține că factorii de risc pentru abuz sunt organizați în cadrul a patru niveluri de influență. La primul nivel sunt situați factori de risc relaționați cu părintele (e.g., stres parental și cogniții). Acești factori de risc se presupune că au o influență mai mare asupra comportamentului parental comparativ cu factori de risc situați la alte niveluri, având în vedere proximitatea lor de părinte (i.e., care este totodată cel care comite evenimentul abuziv) cât și faptul că acești factori sunt relaționați atât cu părintele cât și cu copilul (i.e., ambii implicați în evenimentul abuziv). La cel de al doilea nivel de influență, atenție sporită a fost alocată unor factori de risc relaționați cu copilul, însă independenți de părinte (e.g., dificultăți comportamentale). Caracteristici contextuale precum statutul socio-economic al familiei se situează la al treilea nivel de influență, iar la ultimul și cel mai îndepărtat nivel de influență se află factori sociali precum politici economice și valori sociale.

Modelul procesării informației sociale (Milner, 1993) este înglobat în primul nivel de influență al modelului ecologic, și pune accent pe faptul că cognițiile parentale relaționate cu copilul și practicile de disciplinare se află la baza abuzului asupra copiilor. Astfel de cogniții se reflectă în atitudinile parentale care acceptă utilizarea pedepsei fizice, așteptări parentale nerealiste cu privire la comportamentele și abilitățile copiilor, precum și în interpretări ostile ale comportamentelor negative.

În ciuda sprijinului pe care modelele ecologice și social-cognitive l-au primit de-a lungul anilor (Bugental et al., 2002; Camilo et al., 2020; Patwardhan et al., 2017), patru aspecte merită atenție. În primul rând, cercetările prezintă rezultate inconsecvente cu privire la rolul așteptărilor parentale în comportamentul parental abuziv. Rezultatele inconsecvente se pot datora validității reduse a instrumentelor existente sau aplicabilitatea lor redusă în contextul actual, având în vedere că acestea au fost dezvoltate cu mai mult de patru decenii în urmă. Pentru a facilita eforturile de cercetare și a avansa înțelegerea noastră cu privire la

contribuția așteptărilor parentale în a crește riscul de abuz, este necesar să dezvoltăm instrumente noi și valide care evaluează acest construct.

În al doilea rând, majoritatea cercetărilor care explorează rolul cognițiilor parentale din cadrul modelului SIP (Milner, 1993) în a prezice riscul de abuz prezintă cognițiile parentale independent de modelul teoretic. Există puține cercetări care încearcă să integreze diferite cogniții parentale în a prezice riscul de abuz (Azar et al., 2016; Rodriguez et al., 2018, 2020). Pentru a extinde validitatea modelului și pentru a contribui la cunoașterea noastră cu privire la cognițiile parentale care merită să fie abordate în programe de training parental, sunt necesare evaluări holistice ale modelului.

În al treilea rând, modelul SIP admite că procesarea informației este influențată de factori situați la alte niveluri ecologice (Milner, 2003), o idee împărtășită și de modelele ecologice (Belsky, 1980; Bronfenbrenner, 1979). Cu toate că există dovezi ale asocierii existente între caracteristici ale copilului, stresul, cognițiile și comportamentul parental, puține cercetări s-au focalizat pe a testa relațiile dintre aceste variabile și modul în care acestea interacționează în creșterea riscului de abuz. Sunt necesare cercetări pentru a testa asumția teoretică conform căreia cognițiile parentale sunt factorul de risc prin care stresul parental și dificultățile comportamentale ale copiilor cresc riscul de abuz.

În al patrulea rând, ținând cont de rolul cognițiilor parentale în a prezice riscul de abuz, este important să explorăm rolul acestora în a interfera cu abilitatea părinților de a își îmbunătăți comportamentul după participarea în programe de training parental. Există dovezi limitate cu privire la asocierea dintre cognițiile parentale și eficiența programelor parentale, cu rezultate inconsecvente în ceea ce privește rolul atribuirilor de ostilitate în a interfera cu succesul programelor (Mattek et al., 2016; Whittingham et al., 2009). Nici un studiu nu a fost identificat care să investigheze rolul așteptărilor și al atitudinilor parentale în a interfera cu eficiența PTP. Este nevoie de cercetări care să exploreze rolul cognițiilor parentale în a

prezice rezultatele programelor de training parental, precum și de a explora dacă rolul acestor cogniții este aditiv pe lângă rolul altor factori de risc.

CAPITOLUL II. OBIECTIVELE CERCETĂRII ȘI METODOLOGIE

Având în vedere prevalența ridicată a abuzului asupra copiilor, precum și eficiența limitată a programelor de training parental în a reduce riscul comiterii abuzului, scopurile noastre în această teză constau în: (1) identificarea factorilor de risc cognitivi pentru abuz asupra copiilor, ceea ce ar contribui la înțelegerea noastră asupra acestui fenomen; și (2) explorarea rolului cognițiilor parentale în a prezice reducerea comportamentului parental negativ după participarea într-un program de training parental, ceea ce ar contribui în ghidarea eforturilor de prevenție a abuzului asupra copiilor.

În vederea atingerii primului scop, au fost formulate trei obiective specifice, după cum urmează.

Primul obiectiv specific a fost de a dezvolta și valida o scală de evaluare a așteptărilor parentale cu privire la comportamentele copiilor, care, conform asumțiilor teoretice, contribuie la creșterea riscului de abuz. În vederea atingerii acestui obiectiv, în Studiul 1 am derulat analize exploratorii și confirmatorii pentru a testa structura factorială a unui nou instrument. Validitatea noului instrument a fost testată prin intermediul validității concurente și de criteriu.

Al doilea obiectiv a fost de a testa validitatea modelului procesării informației sociale în a prezice riscul de abuz asupra copiilor. În acest sens, o meta-analiză de cale (eng. Meta-analytic structural equation modelling; MASEM) a fost derulată în Studiul 2.

Al treilea obiectiv a fost de a examina rolul factorilor de risc relaționați cu părintele și copilul în a prezice riscul de abuz, precum și căile prin care acești factori de risc sunt asociați comportamentului parental abuziv. În cadrul Studiului 3 am explorat dacă: a) dificultățile comportamentale ale copiilor, care se presupune că sunt factori de risc distali

comportamentului parental, manifestă o influență indirectă asupra comportamentului parental prin asocierea cu stresul și cognițiile parentale; și dacă b) asocierea dintre stresul parental și comportamentul negativ al părinților este mediată de cognițiile parentale, care se presupune că sunt factori de risc mai apropiați comportamentului parental.

În vederea atingerii celui de-al doilea scop propus, al patrulea obiectiv formulat a fost de a explora rolul cognițiilor parentale în a influența rezultatele unui program parental. Acest obiectiv a fost atins în Studiul 4, în cadrul căruia am desfășurat un studiu clinic controlat cu două brațe paralele. În cadrul Studiului 4, scopul nostru a fost de a (1) testa efectul unui program parental în reducerea comportamentului parental negativ; și (2) explora dacă schimbarea în comportamentul parental negativ după încheierea programului poate fi explicată de cognițiile parentale existente înainte de participare (e.g., așteptări parentale cu privire la comportamentele copiilor, atitudini parentale pozitive vis a vis de utilizarea pedepsei corporale și atribuirii ostile), precum și dacă rolul acestor procese cognitive în a explica schimbarea este cumulativ altor factori de risc (e.g., caracteristici demografice, dificultăți comportamentale ale copiilor și sănătatea mintală a părinților).

CAPITOLUL III. CONTRIBUȚII ORIGINALE DE CERCETARE

3.1. Studiul 1. Dezvoltarea și Validarea Scalei Așteptărilor Parentale (Parental Expectations Scale; PES)¹

Introducere

Modelele cognitiv-comportamentale și social-cognitive ale abuzului asupra copiilor enumeră câteva cogniții parentale care au potențialul de a prezice alegerile comportamentale ale părinților în situații de disciplinare. Printre acestea, se numără așteptările parentale cu

---

¹ Acest studiu a fost acceptat spre publicare în European Journal of Psychological Assessment

privire la comportamentele copiilor (Azar & Rohrbeck, 1986; Milner, 1993, 2003).

Așteptările parentale constituie scheme pre-existente care se reflectă în convingeri ale părinților cu privire la comportamentele și abilitățile copiilor. Conform modelului procesării informației sociale (SIP; Milner, 1993, 2003), aceste scheme pot influența în mod automat procesarea cognitivă a informațiilor cu privire la copii, contribuind astfel la dezvoltarea și menținerea comportamentelor parentale negative (Anderson & Bushman, 2002; Milner, 2003) și la riscul de abuz asupra copiilor (Zolotor et al., 2008).

Literatura de specialitate aduce dovezi cu privire la asocierea dintre așteptările parentale nerealiste și procesarea ulterioară a informației cu privire la copil, însă dovezile cu privire la asocierea dintre așteptările parentale și comportamentul parental negativ sunt inconsecvente (Azar & Rohrbeck, 1986; Haskett et al., 2006; Slep & O’Leary, 2007). Inconsecvențele raportate pot fi atribuite diferențelor existente între eșantioane, precum și diferențelor în ceea ce privește evaluarea și conceptualizarea așteptărilor. Totodată, acestea se pot explica de faptul că instrumentele disponibile pentru evaluarea așteptărilor parentale nu măsoară acurat acest construct sau omit din evaluare acele comportamente ale copiilor care sunt valorizate de către părinți. Având în vedere importanța clinică și teoretică a așteptărilor parentale în studiul abuzului asupra copiilor, este necesar să îmbunătățim evaluările acestui construct.

Scopul studiului

Scopul acestui studiu a fost de a dezvolta și testa validitatea și fidelitatea unui nou instrument de evaluare a așteptărilor parentale care au potențialul de a contribui la creșterea comportamentului parental negativ. Ipotezele noastre au fost că (1) așteptările parentale vor fi asociate pozitiv cu rigiditatea cognitivă a părinților; (2) așteptările parentale vor fi asociate pozitiv cu atitudinile favorabile ale părinților cu privire la utilizarea pedepsei fizice, cu atribuirile ostile și cu percepția parentală negativă asupra copilului; (3) așteptările parentale

vor fi asociate pozitiv cu comportamentul parental negativ și asociate negativ cu comportamentul parental pozitiv; (4) așteptările parentale vor avea o contribuție unică în prezicerea comportamentului parental negativ; și (5) asocierea între așteptările parentale și comportamentul parental negativ va fi mai mare pentru părinții care resimt niveluri ridicate de stres parental.

Metodă

Descrierea și Dezvoltarea Scalei PES

Scala PES a fost dezvoltată în urma consultării literaturii de specialitate și după consultarea cu specialiști în domeniul dezvoltării copiilor. În primă fază, au fost creați 30 de itemi referitori la comportamente prosociale și autonomia copiilor. După consultarea specialiștilor și a părinților, au fost reținuți 15 itemi în vederea testării scalei.

Participanți

Au fost recrutate două eșantioane de părinți din România, ai căror copii au vârste cuprinse între 2 și 9 ani: un eșantion pentru dezvoltarea chestionarului și unul pentru validarea acestuia. În primul eșantion, 179 de părinți au completat chestionarul PES. În cel de al doilea eșantion, 249 de părinți au completat chestionarul. Între cele două eșantioane nu au fost identificate diferențe semnificative cu privire la caracteristici demografice ($p < .05$). În eșantionul total de părinți, vârsta medie a părinților a fost 36.31 ani ($SD=5.22$), iar 95.7% din participanți au fost mame. Vârsta medie a copiilor a fost 5.23 ani ($SD=1.88$), iar 62.2% din copii au fost băieți.

Instrumente

Așteptările parentale au fost evaluate cu scala Parental Expectations Scale (PES). Scala cuprinde 15 itemi referitori la comportamentul prosocial al copiilor, autonomie și complianța la cerințele parentale. Itemii au fost cotați pe o scală categorială cu două variante

de răspuns (da/nu), iar scorul total a fost obținut prin însumarea răspunsurilor afirmative.

Scoruri mai mari reflectă așteptări parentale ridicate, nerealiste.

Atribuirile parentale au fost evaluate cu scala Plotkin Child Vignettes (Plotkin, 1983).

Scoruri ridicate indică atribuiri mai ostile.

Atitudinile părinților cu privire la utilizarea pedepsei fizice au fost evaluate cu scala Attitudes Toward Spanking Questionnaire (Holden et al., 1995). Scoruri ridicate reflectă atitudini mai favorabile față de utilizarea pedepsei în disciplinare.

Rigiditatea cognitivă a fost evaluată cu subscala rigidității cognitive din instrumentul Child Abuse Potential Inventory (Milner et al., 1986). Scoruri ridicate reflectă rigiditate cognitivă crescută.

Percepția cu privire la comportamentul copilului a fost evaluată cu scala The Child Behavior Checklist (Achenbach & Rescorla, 2001) pentru copii cu vârste de 1¹/₂–5 și 6–18 ani. Doar problemele de externalizare au fost evaluate în acest studiu. Scoruri ridicate reflectă mai multe dificultăți comportamentale ale copiilor, raportate de către părinte.

Stresul parental a fost evaluat cu scala Parental Stress Scale (Berry & Jones, 1995). Scoruri mari reflectă stres parental crescut.

Comportamentul parental pozitiv a fost evaluat cu scala Parenting of Young Children Scale (McEachern et al., 2012). Scoruri ridicate reflectă mai multe comportamente parentale pozitive.

Comportamentul parental negativ a fost evaluat cu scala Parenting Scale (Arnold et al., 1993), subscala reacțiilor exagerate (eng., overreactivity). Scoruri ridicate reflectă prezența a mai multor comportamente parentale dezadaptative.

Procedură

Versiunea de 15 itemi a scalei PES a fost supusă unei analize factoriale exploratorii (EFA). Potrivirea modelului a fost evaluată cu diferiți indicatori: RMSEA < .06, SRMR < .08,

CFI >.90 și GFI >. 90. Itemi care au avut o încărcătură factorială >.40 pe un singur factor au fost reținuți. Numărul de factori ai scalei a fost determinat pe baza numărului de indicatori eigenvalue > 1 și a rezultatelor analizei paralele Horn. Analize factoriale confirmatorii (CFA) au fost derulate utilizând datele din cel de al doilea eșantion.

În cadrul celui de al doilea eșantion au fost efectuate analize pentru a testa validitatea concurentă și de criteriu a scalei. Am derulat o analiză de corelație între scorurile obținute la PES și atitudinile parentale, atribuirile ostile, percepția cu privire la comportamentul copilului, stres și comportament parental. Pentru a testa dacă scoruri la PES prezic comportamentul parental negativ după ce menținem constant efectul celorlalte cogniții parentale, am efectuat o analiză de regresie ierarhică. Pentru a testa interacțiunea între așteptările parentale și stresul parental în a prezice comportamentul parental negativ, am efectuat o analiză de regresie liniară multiplă.

Rezultate

Analiză factorială exploratorie

Patru factori au obținut indicatori eigenvalue > 1. Am eliminat cinci itemi cu încărcare factorială redusă. Pentru ceilalți 10 itemi, rezultatele favorizează un model cu unul sau doi factori.

Ambele modele au indicat o potrivire bună cu datele. Pentru modelul cu un factor, $\chi^2(35, N = 179) = 31.17, p = .65, RMSEA = .00, CFI = 1.00, TLI = 1.00, SRMR = .08$; iar $\chi^2(26, N = 179) = 22.73, p = .64, RMSEA = .00, CFI = 1.00, TLI = 1.00, SRMR = .07$ pentru modelul bi-factorial. Un test χ^2 a fost efectuat pentru a compara cele două modele. Modelului uni-factorial a avut o potrivire mai bună ($\chi^2(1) = 2.33, p > .05$) și a explicat 30.85% din varianță. Încărcările factoriale au avut valori între .51 și .84. Scorul total al scalei PES a avut consistență internă ridicată ($\alpha = .74; \omega = .76$), iar media corelațiilor inter-itemi a fost .41.

Analiză factorială confirmatorie

Cei 10 itemi ai scalei au o potrivire modestă cu datele: $\chi^2(35, N = 249) = 44.50, p = .13, RMSEA = .03, CFI = .97, TLI = .96$ and $SRMR = .07$. Consistența internă a scalei este bună, cu $\alpha = .70$ și $\omega = .70$.

Validitatea scalei PES

PES și caracteristici demografice. Nici o caracteristică demografică nu a fost asociată semnificativ cu a avea mai multe așteptări nerealiste. Scorul mediu al scalei PES a fost 5.44 (SD = 2.24; amplitudine = 0-10).

Validitatea concurentă. Scorul total al scalei PES a fost asociat pozitiv cu mai multe atribuiri ostile ($r = .27, p < .01$), cu favorizarea pedepsei fizice ($r = .23, p < .01$), perceperea dificultăților comportamentale ale copilului ($r = .16, p < .05$), rigiditatea cognitivă ($r = .22, p < .01$) și stresul parental ($r = .12, p < .05$). Așteptările parentale au fost asociate cu comportamentul parental, în sensul că așteptări parentale mai ridicate au fost asociate pozitiv cu utilizarea pedepsei fizice ($r = .39, p < .01$) și asociate negativ cu utilizarea strategiilor pozitive de disciplinare ($r = -.14, p < .05$).

Validitatea de criteriu. Rezultatele indică faptul că așteptările parentale contribuie individual la varianța comportamentului parental negativ. Atitudinile care favorizează utilizarea pedepsei ($\beta = .22$), atribuiri ostile ($\beta = .23$) și perceperea copilului ca având dificultăți comportamentale ($\beta = .26$) prezic 22% din varianța utilizării practicilor de disciplinare negative. Adăugarea scalei PES la modelul de predicție a explicat un plus de 6% din varianță. Toate variabilele au rămas predictorii semnificativi în al doilea pas al modelului. Interacțiunea între așteptările parentale și stresul parental a fost semnificativă ($\beta = -.08, p < .05$). Așteptările parentale au fost asociate cu comportamentul parental negativ la nivel ridicat de stres parental ($\beta = .20, t = 3.08, p < .001$), însă nu la nivel redus ($\beta = -.47, t = -1.24, p > .05$).

Discuții

Rezultatele sprijină utilizarea scalei PES pentru a evalua așteptările parentale. Rezultatele analizelor factoriale exploratorii și confirmatorii indică o soluție uni-factorială ca având cea mai bună potrivire. Consistența internă a scalei este bună. Validitatea concurentă a fost demonstrată prin asocierile semnificative între PES și constructe relaționate la nivel teoretic: asocieri pozitive cu atitudinile care favorizează utilizarea pedepsei, cu atribuirile ostile, percepția asupra copilului, rigiditatea cognitivă și stresul parental. Validitatea de criteriu este susținută de asocierea semnificativă între PES și comportamentul parental, conform ipotezelor specificate. Așteptări ridicate au fost asociate cu utilizarea mai frecventă a comportamentelor parentale negative și mai puțin frecventă a celor pozitive. Scorurile la scala PES au prezis comportamentul parental și după includerea în model a altor variabile cognitive asociate comportamentului parental negativ. Am identificat o interacțiune semnificativă între scorurile la PES și stresul parental, astfel că așteptările parentale ridicate au fost asociate semnificativ cu comportamentul parental negativ pentru părinți cu nivel de stres ridicat. Rezultatele acestui studiu reflectă că scorurile la scala PES sunt asociate cu comportamentul parental negativ, precum și cu variabile cognitive și afective, conform cu ipotezele noastre de cercetare.

Având în vedere abilitatea scalei PES de a prezice comportamentul parental negativ, scala poate fi inclusă în evaluări ale abuzului pentru a facilita identificarea părinților cu risc crescut de a comite abuz asupra copiilor. Evaluarea așteptărilor parentale ar putea facilita și adaptarea intervențiilor parentale, care sunt momentan limitate de prezența și implicarea redusă a părinților (Lundahl et al., 2006a).

3.2. Studiul 2. Testarea Modelului Procesării Informației Sociale a Abuzului Prin Procedura Meta-Analizei de Cale (MASEM)²

Introducere

Abuzul asupra copiilor constituie o problemă majoră de sănătate publică (Stoltenborgh et al., 2015) și a fost asociat cu efecte devastatoare asupra dezvoltării și stării de bine a copiilor (Cicchetti & Toth, 2005). Ca urmare, multe modele explicative a factorilor de risc pentru abuz au fost dezvoltate. Un model care ghidează cercetările cu privire la rolul cognițiilor parentale în creșterea riscului de abuz este modelul Procesării Informației Sociale (eng. Social Information Processing; SIP) (Milner, 1993). Modelul avansează ideea conform căreia părinții intră în situații de disciplinare deținând scheme cognitive care sunt reflectate în convingeri și valori cu privire la copii și strategii de disciplinare. Aceste scheme influențează procesarea noilor informații. În primul stadiu al procesării informației, părinții încep prin a percepe informația. Apoi, oferă interpretări și evaluări personale evenimentelor. În al treilea stadiu, părinții integrează informații adiționale cu privire la situație și selectează un răspuns la aceasta. Ultimul stadiu este unul de implementare al răspunsului selectat. Modelul SIP (Milner, 1993, 2000) sugerează că, pentru a procesa, interpreta și pentru a răspunde într-un mod adecvat situațiilor cu care se confruntă, părinții au nevoie de capacități de procesare a informației sociale precum așteptări și convingeri realiste cu privire la abilitățile copiilor și la disciplinare; capacități de rezolvare de probleme; și abilitatea de a face interpretări și evaluări corecte cu privire la comportamentele copiilor. Deficite în oricare stadiu al procesării informației pot crește riscul părinților de a răspunde abuziv (Milner 1993, 2000).

Asocierea între deficitele de procesare a informației și riscul de abuz a fost documentată în literatura de specialitate. Părinții cu risc crescut de abuz dețin scheme

---

² Acest studiu a fost publicat: Dănilă, I., Balazsi, R., & Băban, A. (2022). Pathways to Harsh Parenting: Testing a Social Information Processing Model of Child Abuse Using Meta-Analytic Structural Equation Modeling. *Journal of Family Violence*, 1-15. <https://doi.org/10.1007/s10896-022-00428-z>

cognitive dezadaptative cu privire la copiii lor și la strategiile de disciplinare (Azar et al., 2016; Haskett et al., 2006; Holden et al., 1995), percep comportamentele copiilor ca fiind mai problematice comparativ cu observatori independenți (Reid et al., 1987), și interpretează comportamentele negative ale copiilor ca fiind intenționate (Paz Montes et al., 2001). În ciuda dovezilor care susțin rolul cognițiilor parentale în riscul sau incidența abuzului asupra copiilor, majoritatea cercetărilor existente utilizează variabilele din model independent de acesta. Puține cercetări au încercat să utilizeze simultan mai multe procese cognitive pentru a explica abuzul asupra copiilor, conform modelului SIP (Azar et al., 2016; Rodriguez, Smith, et al., 2016). Pentru a afla cum anume cognițiile parentale influențează riscul de abuz, este nevoie de mai multe cercetări care integrează simultan variabile cognitive pentru a testa asumțiile modelului SIP.

Scopul studiului

Scopul acestui studiu este de a explora relațiile existente între deficite la nivel de procesare a informației și riscul de abuz asupra copiilor, prin intermediul unei analize de tip MASEM, derulată în două faze (Cheung, 2015). Ipoteza noastră este că schemele cognitive pot influența riscul de abuz direct și indirect, prin procesarea cognitivă a informației. Specific, ipotezele noastre sunt că: a) atitudinile parentale care favorizează utilizarea pedepsei fizice vor prezice riscul de abuz direct și indirect, prin percepția părinților cu privire la ajustarea copilului și prin atribuirile ostile; b) așteptările parentale nerealiste vor prezice riscul de abuz indirect prin percepția părinților cu privire la ajustarea copilului și prin atribuirile ostile.

Metodă

Căutarea articolelor

Articolele incluse în acest studiu au fost identificate în trei baze de date: The Psychological Abstracts International, ISI Web of Science and PubMed.

Criterii de includere

Pentru a fi inclus, fiecare studiu a trebuit să raporteze coeficientul de corelație (r), să raporteze date provenite de la eșantioane în care cel puțin 80% din participanți sunt părinți biologici sau tatori legali ai unor copii cu vârste cuprinse între 0 și 12 ani. În ceea ce privește variabilele SIP incluse în model, am inclus acele studii care raportează date cu privire la (i) așteptări parentale cu privire la comportamentul copiilor; (ii) atitudini parentale care favorizează utilizarea pedepsei fizice; (iii) percepția părintelui cu privire la ajustarea copilului, precum percepția copilului ca având un comportament problematic; și (iv) atribuirii ostile ale părinților.

Calitatea studiilor

Calitatea studiilor și riscul de bias al articolelor incluse au fost evaluate de primul autor, împreună cu un student doctorand, utilizând scala AXIS (Downes et al., 2016). Nici un studiu nu a fost exclus pe baza calității.

Bias de publicare

Pentru a determina distorsiuni de publicare, am examinat asimetria datelor prin intermediul unor grafice și testul Egger (Egger et al., 1997).

Analiza datelor

Pentru a produce o matrice de corelații și pentru a rula modelul structural propus, am utilizat procedura MASEM în două etape (Cheung, 2002), cu efecte aleatoare. Heterogenitatea mărimilor efectelor a fost estimată cu I^2 , valoare estimată prin testul Q al omogenității. Omogenitatea parametrilor a fost adresată prin crearea unor intervale de credibilitate prin procedura Full Information MASEM (FIMASEM) (Yu et al., 2016). În cea de a doua etapă a analizei, matricea de corelații a fost utilizată în estimarea modelului specificat. Analiza de cale a fost efectuată prin metoda celor mai mici pătrate, utilizând ca input matricea ponderată a corelațiilor.

Potrivirea modelului a fost evaluată cu testul chi-pătrat, indicatorii RMSEA, TLI, SRMR și CFI.

Rezultate

Rezultate descriptive

În această meta-analiză au fost incluse date provenite de la 59029 de părinți. Majoritatea participanților au fost mame (65.7%), iar media vârstei a fost 33.13 ani (SD=5.20). Vârsta medie a copiilor a fost 66.69 luni (SD=58.08). Majoritatea studiilor au utilizat scale de auto-raportare în evaluarea comportamentului parental (70.1%), iar 69.6% din studii au optat pentru un design de cercetare transversal.

Bias de publicare

Graficele indică existența unei asimetrii pentru următoarele relații: atitudini care favorizează utilizarea pedepsei fizice și riscul de abuz, respectiv atribuiri ostile și risc de abuz. Testul Egger confirmă asimetria pentru relația dintre atitudinile parentale și riscul de abuz ($p < .001$). Mărimea efectului a rămas semnificativă după efectuarea analizei de tip trim and fill (95% CI [.27, .45]), însă magnitudinea acestuia s-a redus ($r = .36$ comparativ cu $r = .42$ înainte de ajustare).

Rezultate din prima etapă

Au fost incluse în analiză 184 de eșantioane independente și 235 de mărimi ale efectelor. Coeficienții de corelație s-au situat între .048 și .494. Corelația între așteptările parentale și percepția cu privire la ajustarea copilului a fost ne semnificativă ($r = .04$, $p > .05$). Toate celelalte corelații au fost diferite semnificativ de zero ($p < .05$). Testul Q indică existența heterogenității în matricea de corelații ($Q(226) = 1102$; $p < .05$).

Rezultate din a doua etapă

Modelul are o potrivire bună: ($\chi^2(2, N = 59029) = 0.53$, $p > .05$, RMSEA = 0.00, SRMR = 0.017, TLI = 1.00, CFI = 1.00) (Figura 1). În acord cu asumțiile modelului SIP, am

identificat că atribuiriile ostile ($\beta = 0.19$), percepția cu privire la dificultățile comportamentale ale copilului ($\beta = 0.16$) și atitudinile care favorizează utilizarea pedepsei fizice ($\beta = 0.32$) prezic utilizarea practicilor disciplinare negative, care sunt un indicator pentru riscul de abuz. Atitudinile parentale în favoarea utilizării pedepsei fizice au cel mai mare efect asupra comportamentului parental și sunt un predictor al percepției părinților cu privire la dificultățile comportamentale ale copiilor ($\beta = 0.11$). Atribuiriile ostile sunt prezise de așteptările parentale nerealiste ($\beta = 0.48$) și percepția cu privire la ajustarea copilului ($\beta = 0.23$). Între așteptările parentale și percepția cu privire la ajustarea copilului nu a fost identificat un efect direct semnificativ ($\beta = 0.02$). Pentru toate căile indirecte, au fost obținute efecte semnificative mici ($\beta = 0.01$ to $\beta = 0.06$). Modelul explică 22% din varianța riscului de abuz asupra copiilor. Așteptările parentale și percepția cu privire la ajustarea copilului explică 31% din varianța atribuiriilor ostile.

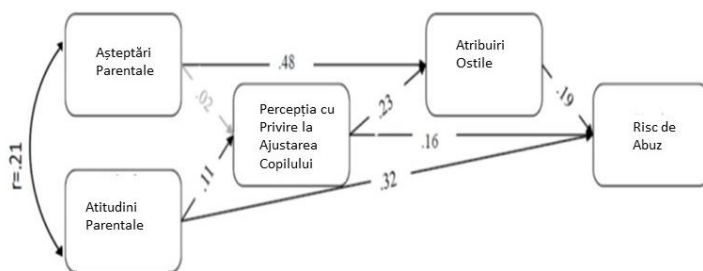

Figura 1. Analiză de cale a efectelor din modelul SIP.

Notă: Coeficienții de cale sunt standardizați. Căile de culoare gri sunt nesemnificative. Toate celelalte căi sunt semnificative la $p < 0.05$. Percepția cu privire la Ajustarea Copilului $R^2 = 0.02$. Atribuiri Ostile $R^2 = 0.31$. Risc de Abuz $R^2 = 0.22$

Discuții

Rezultatele aduc dovezi cu privire la rolul variabilelor SIP în a prezice riscul de abuz. Atitudinile care favorizează utilizarea pedepsei fizice (schemă cognitivă), percepția parentală asupra copilului ca fiind dificil (stadiul unu) și atribuiriile ostile (stadiul 2) explică 22% din varianța utilizării practicilor de disciplinare negative (stadiul 4). A avea așteptări nerealiste cu

privire la comportamentelor copiilor și a percepe copilul ca dificil explică 31% din variația atribuirilor ostile.

Rezultatele arată că cel mai mare efect asupra comportamentului parental îl au atitudinile parentale care favorizează utilizarea pedepsei în disciplinare, ceea ce este în acord cu rezultate anterioare (Ateah & Durrant, 2005; Lansford et al., 2014). Contrar așteptărilor noastre, favorizarea pedepsei fizice nu prezice percepția copiilor ca fiind problematici. A avea așteptări parentale nerealiste poate duce la interpretarea ostilă a comportamentelor copiilor, un lucru susținut și de cercetări anterioare (Haskett et al., 2003, 2006). Atribuirile ostile mediază relația dintre așteptările parentale și comportamentul parental, ceea ce sprijină asumția teoretică conform căreia modul în care așteptările parentale contribuie la creșterea riscului de abuz este prin influența lor asupra atribuirilor ostile față de comportamentele negative ale copiilor (Milner, 2000; Azar et al., 1984). Efectul așteptărilor asupra percepției cu privire la ajustarea copiilor nu a fost unul semnificativ. Acest lucru se poate datora faptului că nu toate așteptările au aceeași relevanță în a contura percepția părinților cu privire la copii, iar unele așteptări ar putea fi mai relevante decât altele în această relație (e.g., așteptări referitoare la complianță). Acest aspect ar trebui adresat în cercetări viitoare.

În ceea ce privește primul stadiu al procesării informației, rezultatele noastre sugerează că a percepe copilul ca fiind dificil poate influența comportamentul parental direct și indirect, prin atribuiri legate de intenționalitate. A percepe copilul ca fiind problematic poate crea un context pentru interpretarea comportamentelor negative ca ostile sau intenționate (Haskett et al., 2003), ceea ce poate crește riscul de abuz (Milner & Crouch, 2013; Crouch et al., 2017). Cu privire la cel de al doilea stadiu al procesării informației, rezultatele noastre sprijină rolul atribuirilor ostile în a crește riscul de abuz. Cu toate că doar un efect mic a fost identificat pentru această relație, acesta este comparabil cu cel raportat în alte meta-analize (Camilo et al., 2020).

Având în vedere potențialul cognițiilor parentale de a fi modificate, rezultatele acestui studiu sunt utile în ghidarea intervențiilor care au ca scop reducerea riscului de abuz asupra copiilor. Majoritatea programelor de training parental sunt focalizate pe introducerea unor strategii de gestionare a comportamentelor copiilor (Scott & Dadds, 2009), însă eficiența lor este limitată de faptul că părinții nu participă sau nu se implică activ în activitățile propuse de aceste programe (Sanders et al., 2007). Este posibil ca unii părinți să dețină scheme cognitive (atitudini care favorizează utilizarea pedepsei fizice) sau să proceseze informația într-o manieră incompatibilă cu strategiile promovate de aceste programe (e.g., interpretează comportamentele copiilor ca fiind intenționate). Acest lucru poate reduce așteptările părinților cu privire la utilitatea sau aplicabilitatea acestor programe, iar astfel să reducă dorința lor de a participa la acestea sau de a aplica principiile comportamentale livrate. Așadar, programele de training parental ar putea încorpora strategii specifice de restructurare cognitivă. Includerea restructurării atribuirilor ostile în programe parentale a fost utilizată cu succes (Whittingham et al., 2009). Rezultatele noastre accentuează că, pe lângă corectarea atribuirilor, intervențiile ar trebui să se focalizeze și pe corectarea schemelor cognitive (e.g., așteptări și atitudini cu privire la comportamentele copiilor și la practicile de disciplinare), având în vedere că acestea par să aibă un rol în conturarea atribuirilor părinților.

3.3. Studiul 3. Cognițiile Parentale, Stresul Parental și Ajustarea Copilului în Relație cu Riscul de Abuz Asupra Copiilor

Introducere

Modelele ecologice ale abuzului împotriva copiilor (Belsky, 1980; Bronfenbrenner, 1979) susțin că probabilitatea părinților de a deveni abuzivi este influențată de caracteristici ale părinților, ale familiei, comunității, precum și de factori culturali. Aceste modele recunosc însă că anumiți factori (e.g., caracteristici ale părinților) sunt mai apropiați de comportamentul parental comparativ cu alții (e.g., caracteristici ale copilului), o idee care este

susținută și dezvoltată de modelele cognitiv-comportamentale și social-cognitive ale abuzului (Azar & Rohrbeck, 1986; Milner, 1993). Modelele cognitiv-comportamentale împărtășesc asumția că procesele cognitive ale părinților pot crește riscul de a comite abuz împotriva copiilor (Azar & Rohrbeck, 1986; Milner, 1993). Modelul procesării informației sociale (SIP; Milner, 1993, 2003) prezintă patru stadii în cadrul cărora procesele cognitive ale părinților influențează comportamentul lor ulterior. Înainte de a trece prin aceste stadii, părinții aduc în rolul lor de părinte scheme cognitive pre-existente. În primul stadiu, părinții percep evenimentul care are loc. În cel de al doilea stadiu, părinții interpretează evenimentul, iar în cel de al treilea stadiu aceștia iau în considerare informații alternative cu privire la acesta și selectează o modalitate de a răspunde evenimentului. În ultimul stadiu părinții implementează răspunsul selectat și monitorizează implementarea acestuia. Modelul SIP al comportamentului parental a primit suport în literatura de specialitate, cu dovezi pentru asocierea existentă între cognițiile parentale și alegerile disciplinare ale părinților. Părinții care favorizează utilizarea pedepsei fizice ca metodă de disciplinare (Ateah & Durrant, 2005; Danila et al., 2022), cei care au așteptări nerealiste cu privire la comportamentul copiilor (Azar & Rohrbeck, 1986) și cei care tind să interpreteze comportamentele negative ca fiind intenționate (Crouch et al., 2017; Rodriguez, Smith, et al., 2016) au un risc ridicat de a comite abuz asupra copiilor.

Modelul procesării informației sociale susține că procesarea informației este afectată de variabile care aparțin unor alte niveluri etiologice (Milner, 2003), o idee consecventă cu cea înaintată de modelele ecologice (Belsky, 1980). Printre aceste variabile, atenție sporită a fost alocată factorilor situaționali (e.g., stres) și caracteristicilor copilului (e.g., dificultăți comportamentale). Rezultate anterioare demonstrează că stresul parental este un factor de risc pentru abuz și un predictor al comportamentului parental negativ (Miragoli et al., 2018; Rodriguez & Richardson, 2007). Stresul parental a fost asociat și cu procesarea informației

sociale, astfel că părinții care resimt un nivel ridicat de stres parental atribuie mai multă ostilitate copiilor pentru comportamente negative (Beckerman et al., 2020), au așteptări mai mari legate de comportamentul și abilitățile copiilor (Haskett et al., 2003), și au un nivel ridicat de acceptare a pedepsei fizice ca mijloc de disciplinare (Pinderhughes et al., 2000). În ceea ce privește caracteristicile copilului, acei copii care manifestă dificultăți de internalizare și externalizare sunt considerați a fi la risc crescut pentru abuz (Stith et al., 2009; Lansford et al., 2015). Se presupune că părinții copiilor care manifestă astfel de dificultăți se confruntă cu mai mulți stresori, ceea ce interferează cu abilitatea lor de a gestiona comportamentele negative într-un mod adecvat (Krahé et al., 2015; Morgan et al., 2002). Asocierea între dificultățile comportamentale ale copiilor și stresul parental este susținută de studii anterioare (Williford et al., 2007). Dificultățile comportamentale ale copiilor au fost asociate și cu mai multe distorsiuni la nivel de procesare a informației de către părinți, precum mai multe așteptări nerealiste (McElroy & Rodriguez, 2008), acceptarea pedepsei fizice (Coley et al., 2014) și interpretarea ostilă a comportamentelor negative (Haskett et al., 2003).

Scopul cercetării

Dovezile cu privire la rolul cognițiilor parentale ca un potențial mecanism între stresul și comportamentul parental (Beckerman et al., 2020), precum și cele cu privire la rolul stresului parental în relația dintre comportamentul copilului și cel al părintelui (McElroy & Rodriguez, 2008; Miragoli et al., 2018) sunt limitate. Scopul acestui studiu a fost de a testa simultan rolul acestor trei factori de risc în asociere cu comportamentul parental negativ. Am formulat următoarele ipoteze: a) caracteristicile copilului (e.g., dificultăți de internalizare și externalizare) vor avea un efect indirect asupra comportamentului parental, prin stresul și cognițiile parentale; și b) stresul parental va avea un efect direct și indirect asupra comportamentului parental, prin intermediul cognițiilor parentale.

Metodă

Participanți

Participanții au fost părinți din România ai căror copii au vârste cuprinse între doi și nouă ani ($N = 249$). Majoritatea participanților au fost mame (97.6%), iar media vârstei a fost 36.17 ani ($SD=4.87$).

Procedură

Toate datele au fost colectate telefonic de către asistenți de cercetare instruiți în prealabil.

Instrumente

Evaluarea riscului de abuz. Comportamentul parental negativ a fost evaluat cu scala Parenting Scale (Arnold et al., 1993), subscala reacțiilor exagerate (eng., overreactivity). Scoruri ridicate reflectă prezența a mai multor comportamente parentale dezadaptative. Trei itemi au fost eliminați din cauza încărcăturii factoriale reduse ($< .30$).

Evaluarea cognițiilor parentale. Cognițiile parentale au fost evaluate prin trei variabile observate: așteptările parentale, atitudinile cu privire la utilizarea pedepsei fizice și atribuirile ostile.

Așteptările parentale au fost evaluate cu scala Parental Expectations Scale (PES; Danila et al., unpublished). Scoruri mai mari reflectă așteptări parentale ridicate, nerealiste.

Atribuirile parentale au fost evaluate cu scala Plotkin Child Vignettes (Plotkin, 1983). Scoruri ridicate indică atribuiri mai ostile.

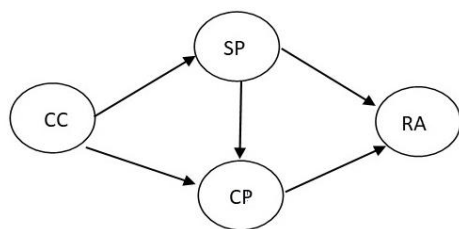
Atitudinile părinților cu privire la utilizarea pedepsei fizice au fost evaluate cu scala Attitudes Toward Spanking Questionnaire (Holden et al., 1995). Scoruri ridicate reflectă atitudini mai favorabile față de utilizarea pedepsei în disciplinare. Un item (itemul 7) a fost eliminat din cauza încărcăturii factoriale reduse ($< .20$).

Evaluarea stresului parental. Stresul parental a fost evaluat cu scala Parental Stress Scale (Berry & Jones, 1995). Scoruri mari reflectă stres parental crescut. Cinci itemi au fost eliminați din cauza încărcăturii factoriale reduse ($<.30$).

Evaluarea caracteristicilor copiilor. Dificultățile comportamentale ale copiilor au fost evaluate cu scala The Child Behavior Checklist (Achenbach & Rescorla, 2001) pentru copii cu vârste de $1\frac{1}{2}$ –5 și 6–18 ani. Scoruri ridicate reflectă mai multe dificultăți comportamentale ale copiilor, raportate de către părinte. Subscala dificultăților de internalizare și externalizare au fost incluse ca variabile observate.

Analiza datelor

Am utilizat o analiză de modelare prin ecuații structurale. Întâi, potrivirea modelului a fost explorată într-un cadru de analiză factorială confirmatorie. Ulterior, am creat modelul structural ipotetic (Figura 1). Modelul structural ipotetic a fost comparat cu un model constrâns și unul fără constrângeri. În cadrul modelului constrâns, am eliminat relația indirectă dintre stresul parental și comportamentul parental. În modelul fără constrângeri am adăugat o cale directă între comportamentul copilului și comportamentul parental. Potrivirea modelului a fost evaluată pe baza indicatorilor $TLI > .90$, $CFI > .90$, $SRMR < .08$, și $RMSEA < .08$. Testul χ^2 a fost utilizat pentru a compara modelele.

Figura 1. Modelul structural ipotetic.

Note. SP= Stres Parental; CC = Comportamentul Copilului; CP = Cogniții Parentale; RA = Risc de Abuz;

Rezultate

Rezultate ale analizei de modelare

Modelul de măsurare. Modelul de măsurare a indicat o potrivire adecvată, cu $\chi^2(269, N = 249) = 406.55, p < .001, CFI = .90, TLI = .89, RMSEA = .04, SRMR = .05$. Toate variabilele observate au avut încărcături factoriale semnificative pe variabila latentă.

Modele structurale. Modelul ipotetic a avut o potrivire bună cu datele, cu $\chi^2(270, N = 249) = 407.21, p < .001, CFI = .90, TLI = .89, RMSEA = .04, SRMR = .05$. Modelul constrâns a câștigat un grad de libertate și a fost o îmbunătățire în termeni de potrivire comparativ cu modelul ipotetic ($\Delta\chi^2(1) = .17, p > .10$). Comparativ cu modelul ipotetic, în modelul fără constrângeri am pierdut un grad de libertate, fără a avea vreo îmbunătățire în termeni de potrivire a modelului ($\Delta\chi^2(1) = .65, p > .10$).

Rezultate pentru modelul reținut (constrâns). Stresul parental ($\beta = .20$) și cognițiile parentale ($\beta = .77$) contribuie la prezicerea comportamentului parental. Cognițiile parentale ($\beta = .41$) și stresul parental ($\beta = .39$) sunt prezise de dificultățile comportamentale ale copiilor. Comportamentul copilului, stresul și cognițiile parentale explică 69% din varianța comportamentului parental negativ. Comportamentul copilului explică 17% din varianța cognițiilor parentale și 15% din varianța stresului parental. Comportamentul copilului are un efect indirect asupra comportamentului parental prin stresul parental ($\beta = .07, p < .05$) și cognițiile parentale ($\beta = .32, p < .001$).

Discuții

Deși modelul ipotetic a avut o potrivire bună cu datele, rezultatele acestui studiu sprijină un model constrâns, în care relația de mediere dintre stresul parental și comportamentul parental prin intermediul cognițiilor parentale a fost constânsă la zero. Ipoteza noastră conform căreia stresul parental influențează comportamentul parental prin influențarea procesării informației de către părinți nu a fost susținută.

Rezultatele modelului constrâns sugerează că caracteristicile copiilor, stresul parental și cognițiile parentale explică 69% din varianța comportamentului parental. În ciuda studiilor anterioare care au identificat un efect mai mare pentru stresul parental în a prezice comportamentul parental comparativ cu efectul cognițiilor (Rodriguez & Richardson, 2007), rezultatele noastre indică o asociere mai ridicată între cognițiile parentale și comportamentul parental, și o asociere mică între stres și comportament parental. Rezultatele sunt în concordanță cu modele ecologice și cognitive ale abuzului asupra copiilor, care susțin că cognițiile parentale sunt mai apropiate comportamentului parental comparativ cu factori contextuali sau relaționați cu copilul, ca urmare acestea au un efect mai mare asupra comportamentului parental. În ceea ce privește comportamentul copilului, am identificat un efect indirect al dificultăților comportamentale asupra comportamentului parental, mediat de stresul și cognițiile parentale. Dificultățile comportamentale ale copiilor par să influențeze comportamentul parental prin creșterea nivelului de stres parental și prin afectarea procesării informației de către părinți, ceea ce poate crește probabilitatea ca părinții să adopte comportamente parentale negative.

Rezultatele acestui studiu arată că atât cognițiile cât și stresul parental sunt factori importanți care mediază relația dintre comportamentul copilului și cel al părintelui. Pornind de la aceste rezultate, propunem că programele de training parental ar putea beneficia de includerea unor strategii specifice de reducere a distorsiunilor cognitive, mai ales în țările sub-dezvoltate, unde distorsiunile de procesare a informației sunt mai pregnante și pedeapsa fizică este adesea considerată normală (Lansford & Deater-Deckard, 2012).

3.4. Studiul 4. Contribuția Cognițiilor Parental în Schimbarea Comportamentului Parental Negativ după Participarea la un Program de Training Parental³

Introducere

Abuzul asupra copiilor este recunoscut ca fiind o problemă la nivel global (Stoltenborgh et al., 2015), iar principalele strategii de prevenire a acestui fenomen sunt programele de training parental care au ca scop reducerea comportamentelor parentale negative. Majoritatea programelor parentale (PP) includ strategii comportamentale care vizează livrarea unor strategii de îmbunătățire a abilităților părinților de a gestiona comportamentele negative ale copiilor (Thomas & Zimmer-Gembeck, 2007). În ciuda eficienței lor în a îmbunătăți comportamentul parental și al copiilor, PP au efecte mici înspre medii (Lundahl et al., 2006a; Weber et al., 2019). Cu certitudine, eficiența acestora este în strânsă legătură cu participarea și implicarea părinților (Boggs et al., 2005; Nock & Ferriter, 2005), aspecte care sunt recunoscute ca fiind o limită majoră a PP (Chacko et al., 2016). Totodată, beneficiile par să nu fie similare pentru toți părinții, iar o treime din părinți nu raportează îmbunătățiri la nivel comportamental în ciuda participării (Sawrikar & Dadds, 2018). Având în vedere heterogenitatea răspunsului la PP și efectele modeste ale acestora în a reduce comportamentele parentale negative, este important să identificăm acele variabile care sunt prezente înainte de participarea la PP și care sunt asociate cu răspunsuri mai favorabile sau nefavorabile după participare.

Răspunsul la PP pare a fi influențat de o serie de variabile, precum caracteristici ale copiilor, ale părinților, dar și de caracteristici contextuale. A avea un copil cu multe dificultăți comportamentale (Mattek et al., 2016), sănătatea mintală a părintelui (Chen & Fortson, 2015) și dificultățile socio-economice (Reyno & McGrath, 2006) au fost identificate ca având o

---

³ Părți din acest capitol au fost publicate: Dănilă, I., Tăut, D. & Băban, A. (2020). Optimisation of the Parenting for Livelong Health (PLH) for Young Children parent programme: Lessons learned from Romania. In D. Cozman & A. D. Cozman & A. Paziuc (Eds.), *Proceedings of the 23rd International Congress of Social Psychiatry* (pp. 52-58). Bologna, Italy: Filodiritto Publisher.

influență negativă asupra răspunsului la programe de training parental. Dintre aceste variabile identificate, unele sunt greu de abordat în PP (e.g., dificultăți socio-economice), nu constituie interes major în PP (e.g., sănătatea mintală a părintelui), sau reprezintă factori de risc îndepărtați de comportamentul parental (e.g., caracteristici ale copilului). Conform modelelor ecologice ale abuzului asupra copiilor (Belsky, 1980; Bronfenbrenner, 1979), factorii de risc pentru abuz sunt situați la nivele diferite de influență. Caracteristici ce țin de părinte sunt poziționate la primul nivel de influență, iar caracteristici contextuale și relaționate cu copilul sunt poziționate la niveluri mai îndepărtate, având un efect mai redus în a influența comportamentul parental. Este necesar, așadar, să alocăm atenție sporită acelor factori de risc care sunt predictorii apropiați de comportamentul parental.

Cognițiile parentale (situate la primul nivel al modelului ecologic) au primit atenție sporită în ultimele decenii ca fiind asociate comportamentului parental. Părinții cu risc crescut de abuz favorizează utilizarea pedepsei fizice (Ateah & Durrant, 2005; Walker et al., 2021), au așteptări mai mari în ceea ce privește comportamentul și abilitățile copiilor (Haskett et al., 2003), și fac atribuiri ostile în raport cu comportamentele negative ale copiilor (Camilo et al., 2020). Procesele cognitive au și potențialul de a prezice măsura în care părinții acceptă, se implică și beneficiază în urma participării la PP (Mah & Johnston, 2008; Sawrikar & Dadds, 2018). Există dovezi limitate cu privire la faptul că părinții care încetează să participe la PP fac mai multe atribuiri ostile și blamează copiii pentru comportamentele negative comparativ cu părinții care finalizează programele (Chacko et al., 2016).

În ciuda dovezilor existente cu privire la rolul cognițiilor parentale în a interfera cu beneficiile PP, cercetările cu privire la rolul acestora în a prezice schimbări ale comportamentului parental după participarea la PP sunt limitate (Pereira & Barros, 2019). Există câteva cercetări care ilustrează că familiile care înainte de începerea programului parental tind să aloce ostilitate comportamentelor negative ale copiilor raportează mai puține

îmbunătățiri după participare (Corcoran & Ivery, 2004; Mattek et al., 2016), însă rezultatele sunt inconsecvente. Referitor la alte cogniții parentale, studii cu privire la rolul așteptărilor și atitudinilor parentale cu privire la copii și metode de disciplinare în a interfera cu rezultatele PP nu au fost identificate.

Scopul cercetării

În acest studiu am explorat efectele programului parental Parenting for Lifelong Health Young Children program (PLH-YC) asupra comportamentului parental (e.g., reacții parentale exagerate, negative). Întrucât acesta a fost un studiu clinic controlat cu un grup de control activ, ipoteza noastră a fost că părinții din ambele grupuri vor raporta o reducere a comportamentelor parentale negative, însă mai multe îmbunătățiri vor fi raportate în grupul experimental. Cel de al doilea scop a fost de a investiga rolul cognițiilor parentale existente înainte de începerea programului în a prezice schimbarea comportamentului parental negativ. Ipoteza noastră a fost că a avea mai multe așteptări nerealiste, a face mai multe atribuiri ostile și a favoriza utilizarea pedepsei fizice va prezice mai puține schimbări în comportamentul parental negativ după participarea la programul PLH-YC, iar contribuția lor la modelul de predicție se va extinde peste cea a factorilor de risc mai îndepărtați.

Metodă

Participanți

Părinții eligibili au fost alocați aleator în unul din cele două grupe (grup de control sau grup experimental). În total, 249 de părinți au participat la studiu, din care 126 au fost alocați în grupul de control și 123 au participat la programul PLH-YC.

Procedură

După exprimarea consimțământului informat, părinții au fost invitați să răspundă unor întrebări pentru evaluarea pre-intervenție. Evaluarea post-intervenție a avut loc la trei luni după încheierea programului.

Design de cercetare și intervenție

Grupul de control. Toți părinții alocați în grupul de control au participat la un curs de o oră cu privire la comportamentul parental și dezvoltarea copiilor, intitulat “Raising Healthy Children”.

Grupul experimental. Părinții alocați grupului experimental au fost invitați să participe la cele cinci sesiuni ale programului PLH-YC. Programul se focalizează pe consolidarea abilităților parentale necesare pentru crearea unei relații pozitive părinte-copil și pe livrarea unor strategii pozitive de gestionare a comportamentelor negative ale copiilor (Lachman et al., 2019).

Instrumente

Caracteristici demografice. Chestionarul a inclus întrebări cu privire la vârsta și genul părinților și al copiilor, precum și întrebări legate de structura familiei.

Caracteristici ale copiilor. Dificultățile comportamentale ale copiilor au fost evaluate cu scala The Child Behavior Checklist (Achenbach & Rescorla, 2001) pentru copii cu vârste de 1¹/₂–5 și 6–18 ani. Dificultățile de externalizare și internalizare au fost evaluate în acest studiu. Scoruri ridicate reflectă mai multe dificultăți comportamentale ale copiilor, raportate de către părinte.

Ajustarea părinților. Stresul parental a fost evaluat cu scala Parental Stress Scale (Berry & Jones, 1995). Scoruri mari reflectă stres parental crescut.

Simptomele de stres și de depresie au fost evaluate cu scala Depression Anxiety Stress Scale (Lovibond & Lovibond, 1995; DASS-21). În acest studiu, doar subscalele de evaluare a stresului și a depresiei au fost utilizate. Scoruri mai mari reflectă mai mult stres și simptomatologie depresivă ridicată.

Cogniții parentale. Așteptările parentale au fost evaluate cu scala Parental Expectations Scale (PES). Scoruri mai mari reflectă așteptări parentale ridicate, nerealiste.

Atribuirile parentale au fost evaluate cu scala Plotkin Child Vignettes (Plotkin,1983). Scoruri ridicate indică atribuiri mai ostile.

Atitudinile părinților cu privire la utilizarea pedepsei fizice au fost evaluate cu scala Attitudes Toward Spanking Questionnaire (Holden et al., 1995). Scoruri ridicate reflectă atitudini mai favorabile față de utilizarea pedepsei în disciplinare.

Comportament parental. Comportamentul parental negativ a fost evaluat cu scala Parenting Scale (Arnold et al., 1993), subscala reacțiilor exagerate (eng., overreactivity). Scoruri ridicate reflectă prezența a mai multor comportamente parentale dezadaptative.

Analiza datelor

Pentru a testa efectul participării la programul PLH-YC în a reduce comportamentul parental negativ, a fost efectuată o analiză de varianță cu măsurători repetate (ANOVA). Pentru a explora factorii care prezic schimbarea comportamentului parental după participarea la programul PLH-YC, analiza a fost efectuată în două etape, utilizând doar date aparținând grupului experimental. În primul pas, au fost efectuate o serie de analize de regresie multiple pentru fiecare categorie de predictorii (e.g., caracteristici demografice, ale copilului, ajustarea părintelui și cogniții parentale). În al doilea pas, am efectuat o analiză de regresie ierarhică cu predictorii semnificativi din primul pas.

Rezultate

Rezultate ANOVA

Rezultatele indică un efect principal semnificativ pentru timp (pre / post) asupra comportamentului parental $F(1,176) = 66.90, p < .001, \eta_p^2 = .27$. Cu privire la efectul grupului (control vs. experimental) asupra comportamentului parental, nu s-a identificat un efect principal semnificativ $F(1, 176) = .22, p = .63$. Interacțiunea dintre timp și grup a fost semnificativă $F(1, 176) = 7.71, p < .001, \eta_p^2 = .04$. Reducerea comportamentului negativ între evaluările pre- și post-intervenție a fost semnificativă atât pentru grupul experimental ($t(85)$

= 7.90, $p < .001$) și cel de control ($t(91) = 3.76, p < .001$), însă efectul a fost mai mare pentru grupul care a participat la programul PLH-YC ($d = .36$).

Rezultatele analizei de regresie multiplă

Dintre caracteristicile demografice, singurul predictor semnificativ al reducerii comportamentului parental a fost vârsta părintelui ($\beta = -.33$). Dificultățile comportamentale ale copiilor nu au avut o contribuție semnificativă în prezicerea schimbării la nivel de comportament parental. În ceea ce privește caracteristicile părintelui, stresul cu privire la rolul parental ($\beta = .33$) și cognițiile parentale au prezis schimbări ale comportamentului parental. A avea așteptări mai mari a prezis mai puțină schimbare în comportamentul parental negativ ($\beta = -.61$), iar a face mai multe atribuiri ostile a prezis o schimbare mai mare a comportamentului parental negativ ($\beta = .18$) după participarea la programul PLH-YC.

Ulterior, am efectuat o analiză de regresie ierarhică. Vârsta părintelui a fost introdusă în primul pas, urmată de stresul parental în pasul doi și de cognițiile parentale în ultimul pas. Modelul de regresie a fost semnificativ: $R^2 = .50, F(2, 81) = 28.18, p < .001$. Cognițiile parentale au explicat 34% din varianța schimbării comportamentului parental. Schimbări mai mari au fost prezise de experiențe ridicate de stres parental ($\beta = .23$). Mai puțină schimbare a fost prezisă pentru părinții mai tineri ($\beta = -.26$) și cei cu mai multe așteptări în ceea ce privește comportamentele și abilitățile copiilor ($\beta = -.60$).

Discuții

Rezultatele arată că programul PLH-YC este eficient în a reduce comportamentul parental negativ. În ceea ce privește factorii care prezic îmbunătățiri ale comportamentului parental după participarea la PLH-YC, am identificat că vârsta părinților, stresul parental și așteptările parentale sunt predictorii independenți ai schimbării. Părinții mai tineri par să beneficieze mai mult în urma participării și să raporteze o reducere mai mare în ceea ce privește utilizarea comportamentelor parentale negative după participarea la program. Contrar

așteptărilor noastre, ajustarea părinților (e.g., stres și depresie) și dificultățile comportamentale ale copiilor nu au prezis schimbarea comportamentului parental. Rezultatele indică faptul că eficiența programului PLH-YC este cel puțin similară indiferent de ajustarea generală a părinților. Probabil că simptomele de stres și depresie care sunt independente de copil au o relevanță mai mică în alegerile disciplinare. Într-adevăr, singura variabilă legată de ajustarea părinților care a prezis schimbarea comportamentului parental a fost stresul parental, care este relaționat atât cu părintele cât și cu copilul. Contrar așteptărilor noastre, părinții care resimt mai mult stres parental raportează îmbunătățiri mai mari în comportamentul lor după participarea la programul PLH-YC, lucru care poate avea legătură cu anumite caracteristici ale programului (e.g., a primi sprijin din partea grupului). În ceea ce privește comportamentul copilului, rezultatele indică că programul PLH-YC a fost la fel de eficient indiferent de dificultățile comportamentale ale copiilor înainte de începerea programului. Acest lucru subliniază că eforturile de a preveni abuzul asupra copiilor ar trebui să înceapă înainte de apariția dificultăților de natură comportamentală ale copiilor.

Rezultatele noastre sunt consecvente cu asumția modelului SIP, conform căruia procesele cognitive ale părinților pot influența comportamentul parental în ciuda altor factori de risc existenți. Când toți factorii de risc menționați anterior au fost introduși în model simultan, așteptările parentale au explicat un plus de 34% din varianța schimbării comportamentului după participarea la programul PLH-YC, pe lângă ceea ce au explicat vârsta părinților și stresul parental. Acest lucru sugerează că rolul așteptărilor în a interfera cu eficiența programului este cumulativ. Sugerăm că reducerea așteptărilor parentale în cadrul programelor de training parental ar putea duce la o creștere a eficienței acestora.

CAPITOLUL IV. DISCUȚII ȘI CONCLUZII GENERALE

Scopul acestei teze a fost de a oferi informații cu privire la rolul cognițiilor parentale în a crește riscul de abuz asupra copiilor, astfel încât să îmbunătățim cunoașterea existentă cu

privire la acest fenomen și să ghidăm dezvoltarea și adaptarea programelor de training parental care vizează reducerea abuzului. Teza pornește de la modele ecologice (Belsky, 1980; Bronfenbrenner, 1979) și modele ale procesării informației sociale (Milner, 1993) care explică abuzul împotriva copiilor, și își propune să exploreze rolul cognițiilor parentale în creșterea riscului de abuz și în a interfera cu eficiența programelor de training parental. În cadrul primelor trei studii prezentate, am 1) dezvoltat și validat un instrument de evaluare a așteptărilor parentale cu privire la comportamentul copiilor, asociate riscului de abuz (Studiul 1); 2) comasat cercetări existente pentru a valida relațiile între diferite cogniții parentale, conform ipotezelor înainte de modelul procesării informației sociale (Milner, 1993) (Studiul 2); și 3) explorat rolul cognițiilor parentale în relația dintre dificultățile comportamentale ale copiilor, stresul parental și riscul de abuz (Studiul 3). Ultimul studiu prezentat (Studiul 4) a avut scopul de a explora contribuția cognițiilor parentale în a interfera cu eficiența unui program parental în reducerea riscului de abuz.

4.1. Imagine de Ansamblu Asupra Studiilor

În primul studiu am dezvoltat și validat scala Parental Expectations Scale (PES) pentru evaluarea așteptărilor parentale cu privire la comportamentele copiilor. Scala prezice comportamentul parental negativ. Aceasta poate fi utilizată pentru a identifica părinții cu risc crescut de abuz, precum și pentru a evalua așteptările pe care părinții le dețin cu privire la copii înainte de participarea la programe de training parental, astfel încât să ghideze specialiștii în adaptarea acestor programe pentru a aborda aceste așteptări.

În cel de al doilea studiu am utilizat o meta-analiză de cale (MASEM) pentru a testa validitatea modelului procesării informației sociale a comportamentului parental (Milner, 1993). Am explorat dacă schemele cognitive ale părinților (e.g., așteptări nerealiste și atitudini pozitive cu privire la utilizarea pedepsei fizice), percepția părinților cu privire la dificultățile comportamentale ale copiilor (stadiul unu), și atribuirile ostile ale părinților

(stadiul doi) sunt asociate comportamentului parental negativ (stadiul patru), precum și căile prin care acestea acționează. Rezultatele sprijină validitatea modelului SIP și sugerează că cognițiile parentale ar trebui evaluate în contextul identificării părinților cu risc crescut de a comite abuz asupra copiilor. Acestea ar putea reprezenta și potențiali factori care pot fi abordați în intervențiile parentale, împreună cu strategii de management comportamental.

În cadrul celui de al treilea studiu, scopul nostru a fost de a explora rolul cognițiilor parentale în asocierea dintre dificultățile comportamentale ale copiilor, stresul parental și riscul de abuz. Rezultatele acestui studiu reflectă că cognițiile au cel mai mare efect asupra comportamentului parental, o idee avansată de modelul SIP. Încă o dată, aceste rezultate subliniază importanța de a încorpora strategii cognitive de reducere a distorsiunilor cognitive parentale în programe de training parental, pe lângă strategiile comportamentale și cele care vizează reducerea stresului parental.

În cadrul studiului patru am explorat rolul cognițiilor parentale în a interfera cu eficiența unui program de training parental (PLH-YC). Rezultatele acestui studiu arată că acei părinți care înainte de începerea programului au avut așteptări mari cu privire la comportamentele copiilor, au raportat cele mai mici îmbunătățiri în ceea ce privește comportamentul parental negativ. Nu a fost identificat un efect al atribuirilor ostile și al atitudinilor favorabile cu privire la utilizarea pedepsei fizice în a prezice schimbarea după participarea la program. Rezultatele sugerează că rolul așteptărilor parentale în a prezice eficiența programului PLH-YC este aditiv rolului pe care îl au vârsta părintelui și stresul parental. Așteptările parentale existente înainte de participarea la programe de training parental ar trebui să fie abordate în intervențiile parentale.

7.1.1. Contribuții generale

Rezultatele primelor trei studii prezentate contribuie la o mai bună înțelegere a factorilor de risc pentru abuz asupra copiilor, precum și la o mai bună înțelegere cu privire la

rolul cognițiilor parentale în creșterea riscului de abuz. Identificarea factorilor de risc pentru abuz este importantă pentru evaluarea părinților și pentru ghidarea eforturilor de a preveni fenomenul abuzului asupra copiilor. Programele de training parental constituie principala strategie de prevenție a abuzului, cu toate că eficiența lor este mică spre moderată (Lundahl et al., 2006a) iar efectul pare să fie heterogen (Gardner et al., 2010; Mattek et al., 2016).

Adaptarea și dezvoltarea programelor de training parental este un aspect care ridică multe provocări. Dintre factorii asociați riscului de abuz, nu toți se pretează includerii în intervenții (e.g., dificultăți financiare), pe când alții nu sunt asociați cu creșterea eficienței acestor programe. Așadar, în cadrul ultimului studiu am explorat cogniții parentale care au potențialul de a interfera cu eficiența programelor în a reduce comportamentele parentale negative. Rezultatele acestui studiu sunt cu precădere importante pentru a ghida adaptarea programelor de training parental în vederea creșterii eficienței lor.

4.2. Limite și Direcții de Cercetare

O limită majoră a acestei teze este dată de lipsa generalizării rezultatelor la tați, întrucât majoritatea datelor colectate provin de la mame. Este posibil ca cognițiile parentale să interacționeze diferit în prezicerea riscului de abuz pentru tați. O altă limită este dată de utilizarea scalelor de auto-raportare cu privire la comportamentul parental negativ. Cercetări care utilizează surse multiple sau metode multiple pentru a evalua acest construct ar putea crește generalizarea rezultatelor raportate.

Având în vedere că studiile noastre au adoptat un design transversal, o altă limită este aceea de a nu putea stabili relații cauzale între deficite la nivel de procesare a informației și riscul de abuz. În acest sens, sunt necesare cercetări care adoptă design-uri de cercetare longitudinale pentru a explora rolul cognițiilor parentale în a prezice riscul de abuz. O ultimă limită care merită menționată este aceea că variabila dependentă utilizată în cercetările noastre este riscul de abuz, evaluat prin utilizarea practicilor de disciplinare negative de către

părinți. Este important să recunoaștem că în alte domenii de abuz, precum neglijența parentală, am putea observa efecte diferite ale cognițiilor parentale. Cercetări ulterioare ar trebui să valideze modelul SIP și să exploreze rolul cognițiilor parentale în a prezice riscul părinților de a comite neglijență.

4.3. Concluzii Generale

Rezultatele acestei teze oferă un ghid specialiștilor care evaluează riscul de abuz asupra copiilor, precum și celor care sunt implicați în dezvoltarea și adaptarea programelor de training parental. Rezultatele atrag atenția asupra importanței de a evalua cogniția parentală relaționată cu copiii și cu metodele de disciplinare, având în vedere că acestea sunt asociate comportamentului parental negativ. Totodată, rezultatele studiilor prezentate sugerează că abordarea cognițiilor parentale în programele de training parental ar putea crește eficiența lor și contribui la reducerea abuzului asupra copiilor.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- Achenbach, T. M. (2011). Child Behavior Checklist. In J. S. Kreutzer, J. DeLuca, & B. Caplan (Eds.), *Encyclopedia of Clinical Neuropsychology* (pp. 546–552). Springer.
https://doi.org/10.1007/978-0-387-79948-3_1529
- Afifi, T. O., Mota, N., Sareen, J., & MacMillan, H. L. (2017). The relationships between harsh physical punishment and child maltreatment in childhood and intimate partner violence in adulthood. *BMC Public Health*, *17*(1), 493.
<https://doi.org/10.1186/s12889-017-4359-8>
- Anderson, C., & Bushman, B. (2002). Human Aggression. *Annual Review of Psychology*, *53*, 27–51. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.53.100901.135231>
- Arnold, D. S., O’Leary, S. G., Wolff, L. S., & Acker, M. M. (1993). The Parenting Scale: A measure of dysfunctional parenting in discipline situations. *Psychological Assessment*, *5*(2), 137–144. <https://doi.org/10.1037/1040-3590.5.2.137>
- Ateah, C., & Durrant, J. (2005). Maternal use of physical punishment in response to child misbehavior: Implications for child abuse prevention. *Child Abuse & Neglect*, *29*, 169–185. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2004.10.010>
- Azar, S. T., Miller, E. A., McGuier, D. J., Stevenson, M. T., O’Donnell, E., Olsen, N., & Spence, N. (2016). Maternal Social Information Processing and the Frequency and Severity of Mother-Perpetrated Physical Abuse. *Child Maltreatment*, *21*(4), 308–316.
<https://doi.org/10.1177/1077559516668047>
- Azar, S. T., & Rohrbeck, C. A. (1986). Child abuse and unrealistic expectations: Further validation of the Parent Opinion Questionnaire. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, *54*(6), 867–868. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.54.6.867>

- Beckerman, M., van Berkel, S. R., Mesman, J., Huffmeijer, R., & Alink, L. R. A. (2020). Are Negative Parental Attributions Predicted by Situational Stress?: From a Theoretical Assumption Toward an Experimental Answer. *Child Maltreatment, 25*(3), 352–362. <https://doi.org/10.1177/1077559519879760>
- Belsky, J. (1980). Child maltreatment: An ecological integration. *American Psychologist, 35*(4), 320–335. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.35.4.320>
- Berry, J. O., & Jones, W. H. (1995). The Parental Stress Scale: Initial psychometric evidence. *Journal of Social and Personal Relationships, 12*, 463–472. <https://doi.org/10.1177/0265407595123009>
- Black, D. A., Heyman, R. E., & Smith Slep, A. M. (2001). Risk factors for child physical abuse. *Aggression and Violent Behavior, 6*(2), 121–188. [https://doi.org/10.1016/S1359-1789\(00\)00021-5](https://doi.org/10.1016/S1359-1789(00)00021-5)
- Boggs, S. R., Eyberg, S. M., Edwards, D. L., Rayfield, A., Jacobs, J., Bagner, D., & Hood, K. K. (2005). Outcomes of Parent-Child Interaction Therapy: A Comparison of Treatment Completers and Study Dropouts One to Three Years Later. *Child & Family Behavior Therapy, 26*(4), 1–22. https://doi.org/10.1300/J019v26n04_01
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*. Harvard University Press.
- Bugental, D. B., Ellerson, P. C., Lin, E. K., Rainey, B., Kokotovic, A., & O'Hara, N. (2002). A cognitive approach to child abuse prevention. *Journal of Family Psychology, 16*(3), 243–258. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.16.3.243>
- Camilo, C., Garrido, M. V., & Calheiros, M. M. (2020). The social information processing model in child physical abuse and neglect: A meta-analytic review. *Child Abuse & Neglect, 108*, 104666. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104666>

- Chacko, A., Jensen, S. A., Lowry, L. S., Cornwell, M., Chimklis, A., Chan, E., Lee, D., & Pulgarin, B. (2016). Engagement in Behavioral Parent Training: Review of the Literature and Implications for Practice. *Clinical Child and Family Psychology Review, 19*(3), 204–215. <https://doi.org/10.1007/s10567-016-0205-2>
- Chen, M., & Chan, K. L. (2016). Effects of Parenting Programs on Child Maltreatment Prevention: A Meta-Analysis. *Trauma, Violence & Abuse, 17*(1), 88–104. <https://doi.org/10.1177/1524838014566718>
- Chen, Y.-C., & Fortson, B. L. (2015). Predictors of treatment attrition and treatment length in Parent-Child Interaction Therapy in Taiwanese families. *Children and Youth Services Review, 59*, 28–37. <https://doi.org/10.1016/j.chidyouth.2015.10.009>
- Coley, R. L., Kull, M. A., & Carrano, J. (2014). Parental endorsement of spanking and children's internalizing and externalizing problems in African American and Hispanic families. *Journal of Family Psychology, 28*, 22–31. <https://doi.org/10.1037/a0035272>
- Corcoran, J., & Ivery, J. (2004). Parent and Child Attributions for Child Behavior: Distinguishing Factors for Engagement and Outcome. *Families in Society: The Journal of Contemporary Social Services, 85*(1), 101–106. <https://doi.org/10.1606/1044-3894.259>
- Crouch, J. L., Irwin, L. M., Milner, J. S., Skowronski, J. J., Rutledge, E., & Davila, A. L. (2017). Do hostile attributions and negative affect explain the association between authoritarian beliefs and harsh parenting? *Child Abuse & Neglect, 67*, 13–21. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.02.019>
- Crouch, J. L., Milner, J. S., Skowronski, J. J., Farc, M. M., Irwin, L. M., & Neese, A. (2010). Automatic encoding of ambiguous child behavior in high and low risk for child physical abuse parents. *Journal of Family Violence, 25*(1), 73–80. <https://doi.org/10.1007/s10896-009-9271-2>

- Danila, I., Balazsi, R., & Baban, A. (2022). Pathways to Harsh Parenting: Testing a Social Information Processing Model of Child Abuse Using Meta-Analytic Structural Equation Modeling. *Journal of Family Violence*. <https://doi.org/10.1007/s10896-022-00428-z>
- de Castro, B. O., Veerman, J. W., Koops, W., Bosch, J. D., & Monshouwer, H. J. (2002). Hostile Attribution of Intent and Aggressive Behavior: A Meta-Analysis. *Child Development*, 73(3), 916–934. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00447>
- Euser, S., Alink, L. R., Stoltenborgh, M., Bakermans-Kranenburg, M. J., & van IJzendoorn, M. H. (2015). A gloomy picture: A meta-analysis of randomized controlled trials reveals disappointing effectiveness of programs aiming at preventing child maltreatment. *BMC Public Health*, 15(1), 1068. <https://doi.org/10.1186/s12889-015-2387-9>
- Fang, X., Brown, D. S., Florence, C. S., & Mercy, J. A. (2012). The economic burden of child maltreatment in the United States and implications for prevention. *Child Abuse & Neglect*, 36(2), 156–165. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2011.10.006>
- Gardner, F., Hutchings, J., Bywater, T., & Whitaker, C. (2010). Who benefits and how does it work? Moderators and mediators of outcome in an effectiveness trial of a parenting intervention. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology: The Official Journal for the Society of Clinical Child and Adolescent Psychology, American Psychological Association, Division 53*, 39(4), 568–580. <https://doi.org/10.1080/15374416.2010.486315>
- Gershoff, E. T., & Grogan-Kaylor, A. (2016). Spanking and child outcomes: Old controversies and new meta-analyses. *Journal of Family Psychology*, 30(4), 453–469. <https://doi.org/10.1037/fam0000191>

- Gershoff, E. T., Lansford, J. E., Sexton, H. R., Davis-Kean, P., & Sameroff, A. J. (2012). Longitudinal links between spanking and children's externalizing behaviors in a national sample of White, Black, Hispanic, and Asian American families. *Child Development, 83*(3), 838–843. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2011.01732.x>
- Grogan-Kaylor, A., Ma, J., & Graham-Bermann, S. A. (2018). The case against physical punishment. *Current Opinion in Psychology, 19*, 22–27. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2017.03.022>
- Hagborg, J. M., Thorvaldsson, V., & Fahlke, C. (2020). Child maltreatment and substance-use-related negative consequences: Longitudinal trajectories from early to mid adolescence. *Addictive Behaviors, 106*, 106365. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2020.106365>
- Haskett, M. E., Scott, S. S., Willoughby, M., Ahern, L., & Nears, K. (2006). The Parent Opinion Questionnaire and Child Vignettes for Use with Abusive Parents: Assessment of Psychometric Properties. *Journal of Family Violence, 21*(2), 137–151. <https://doi.org/10.1007/s10896-005-9010-2>
- Haskett, M. E., Smith Scott, S., Grant, R., Ward, C. S., & Robinson, C. (2003). Child-related cognitions and affective functioning of physically abusive and comparison parents. *Child Abuse & Neglect, 27*(6), 663–686. [https://doi.org/10.1016/S0145-2134\(03\)00103-0](https://doi.org/10.1016/S0145-2134(03)00103-0)
- Hillis, S., Mercy, J., Amobi, A., & Kress, H. (2016). Global Prevalence of Past-year Violence Against Children: A Systematic Review and Minimum Estimates. *Pediatrics, 137*(3), e20154079. <https://doi.org/10.1542/peds.2015-4079>
- Holden, G. W., Coleman, S. M., & Schmidt, K. L. (1995). Why 3-year-old children get spanked: Parent and child determinants as reported by college-educated mothers. *Merrill-Palmer Quarterly, 41*(4), 431–452.

- Krahé, B., Bondü, R., Höse, A., & Esser, G. (2015). Child Aggression as a Source and a Consequence of Parenting Stress: A Three-Wave Longitudinal Study. *Journal of Research on Adolescence*, 25(2), 328–339. <https://doi.org/10.1111/jora.12115>
- Krug, E. G., Dahlberg, L. L., Mercy, J. A., Zwi, A. B., Lozano, R., & Organization, W. H. (2002). *World report on violence and health*. World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/42495>
- Kumpfer, K. L., & Alvarado, R. (2003). Family-strengthening approaches for the prevention of youth problem behaviors. *American Psychologist*, 58(6–7), 457–465. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.58.6-7.457>
- Lachman, J. M., Heinrichs, N., Jansen, E., Brühl, A., Taut, D., Fang, X., Gardner, F., Hutchings, J., Ward, C. L., Williams, M. E., Raleva, M., Băban, A., Lesco, G., & Foran, H. M. (2019). Preventing child mental health problems through parenting interventions in Southeastern Europe (RISE): Protocol for a multi-country cluster randomized factorial study. *Contemporary Clinical Trials*, 86, 105855. <https://doi.org/10.1016/j.cct.2019.105855>
- Lansford, J. E., & Deater-Deckard, K. (2012). Childrearing Discipline and Violence in Developing Countries. *Child Development*, 83(1), 62–75. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2011.01676.x>
- Leijten, P., Gardner, F., Melendez-Torres, G. J., van Aar, J., Hutchings, J., Schulz, S., Knerr, W., & Overbeek, G. (2019). Meta-Analyses: Key Parenting Program Components for Disruptive Child Behavior. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 58(2), 180–190. <https://doi.org/10.1016/j.jaac.2018.07.900>
- Li, M., D'Arcy, C., & Meng, X. (2016). Maltreatment in childhood substantially increases the risk of adult depression and anxiety in prospective cohort studies: Systematic review,

- meta-analysis, and proportional attributable fractions. *Psychological Medicine*, 46(4), 717–730. <https://doi.org/10.1017/S0033291715002743>
- Lovibond, P. F., & Lovibond, S. H. (1995). The structure of negative emotional states: Comparison of the Depression Anxiety Stress Scales (DASS) with the Beck Depression and Anxiety Inventories. *Behaviour Research and Therapy*, 33(3), 335–343. [https://doi.org/10.1016/0005-7967\(94\)00075-U](https://doi.org/10.1016/0005-7967(94)00075-U)
- Lundahl, B. W., Nimer, J., & Parsons, B. (2006a). Preventing Child Abuse: A Meta-Analysis of Parent Training Programs. *Research on Social Work Practice*, 16(3), 251–262. <https://doi.org/10.1177/1049731505284391>
- Lundahl, B., Risser, H. J., & Lovejoy, M. C. (2006b). A meta-analysis of parent training: moderators and follow-up effects. *Clinical psychology review*, 26(1), 86–104. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2005.07.004>
- MacKenzie, M. J., Nicklas, E., Waldfogel, J., & Brooks-Gunn, J. (2013). Spanking and child development across the first decade of life. *Pediatrics*, 132(5), e1118-1125. <https://doi.org/10.1542/peds.2013-1227>
- Mah, J. W. T., & Johnston, C. (2008). Parental Social Cognitions: Considerations in the Acceptability of and Engagement in Behavioral Parent Training. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 11(4), 218–236. <https://doi.org/10.1007/s10567-008-0038-8>
- Mattek, R. J., Harris, S. E., & Fox, R. A. (2016). Predicting Treatment Success in Child and Parent Therapy Among Families in Poverty. *The Journal of Genetic Psychology*, 177(2), 44–54. <https://doi.org/10.1080/00221325.2016.1147415>
- McEachern, A. D., Dishion, T. J., Weaver, C. M., Shaw, D. S., Wilson, M. N., & Gardner, F. (2012). Parenting Young Children (PARYC): Validation of a Self-Report Parenting

- Measure. *Journal of Child and Family Studies*, 21(3), 498–511.
<https://doi.org/10.1007/s10826-011-9503-y>
- McElroy, E. M., & Rodriguez, C. M. (2008). Mothers of children with externalizing behavior problems: Cognitive risk factors for abuse potential and discipline style and practices. *Child Abuse & Neglect*, 32(8), 774–784. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2008.01.002>
- Merrick, M., & Latzman, N. (2014). Child Maltreatment: A Public Health Overview and Prevention Considerations. *Online Journal of Issues in Nursing*, 19.
<https://doi.org/10.3912/OJIN.Vol19No01Man02>
- Milner, J. S. (1993). Social information processing and physical child abuse. *Clinical Psychology Review*, 13(3), 275–294. [https://doi.org/10.1016/0272-7358\(93\)90024-G](https://doi.org/10.1016/0272-7358(93)90024-G)
- Milner, J. S. (2003). Social information processing in high-risk and physically abusive parents. *Child Abuse & Neglect*, 27(1), 7–20. [https://doi.org/10.1016/S0145-2134\(02\)00506-9](https://doi.org/10.1016/S0145-2134(02)00506-9)
- Milner, J. S., Gold, R. G., & Wimberley, R. C. (1986). Prediction and explanation of child abuse: Cross-validation of the Child Abuse Potential Inventory. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 54(6), 865–866. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.54.6.865>
- Miragoli, S., Balzarotti, S., Camisasca, E., & Di Blasio, P. (2018). Parents' perception of child behavior, parenting stress, and child abuse potential: Individual and partner influences. *Child Abuse & Neglect*, 84, 146–156.
<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.07.034>
- Morgan, J., Robinson, D., & Aldridge, J. (2002). Parenting stress and externalizing child behaviour. *Child & Family Social Work*, 7(3), 219–225.
<https://doi.org/10.1046/j.1365-2206.2002.00242.x>

- Neal, J. W., & Neal, Z. P. (2013). Nested or Networked? Future Directions for Ecological Systems Theory. *Social Development, 22*(4), 722–737.
<https://doi.org/10.1111/sode.12018>
- Nock, M. K., & Ferriter, C. (2005). Parent Management of Attendance and Adherence in Child and Adolescent Therapy: A Conceptual and Empirical Review. *Clinical Child and Family Psychology Review, 8*(2), 149–166. <https://doi.org/10.1007/s10567-005-4753-0>
- Pace, G. T., Lee, S. J., & Grogan-Kaylor, A. (2019). Spanking and young children’s socioemotional development in low- and middle-income countries. *Child Abuse & Neglect, 88*, 84–95. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.11.003>
- Patwardhan, I., Hurley, K. D., Thompson, R. W., Mason, W. A., & Ringle, J. L. (2017). Child maltreatment as a function of cumulative family risk: Findings from the intensive family preservation program. *Child Abuse & Neglect, 70*, 92–99.
<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.06.010>
- Paúl, J., Asla, N., perez-albeniz, A., & Torres, B. (2006). Impact of Stress and Mitigating Information on Evaluations, Attributions, Affect, Disciplinary Choices, and Expectations of Compliance in Mothers at High and Low Risk for Child Physical Abuse. *Journal of Interpersonal Violence, 21*, 1018–1045.
<https://doi.org/10.1177/0886260506290411>
- Paz Montes, M., de Paúl, J., & Milner, J. S. (2001). Evaluations, attributions, affect, and disciplinary choices in mothers at high and low risk for child physical abuse. *Child Abuse & Neglect, 25*(8), 1015–1036. [https://doi.org/10.1016/S0145-2134\(01\)00254-X](https://doi.org/10.1016/S0145-2134(01)00254-X)
- Pereira, A. I., & Barros, L. (2019). Parental Cognitions and Motivation to Engage in Psychological Interventions: A Systematic Review. *Child Psychiatry & Human Development, 50*(3), 347–361. <https://doi.org/10.1007/s10578-018-0852-2>

- Pereira, M., Negrão, M., Soares, I., & Mesman, J. (2013). Predicting Harsh Discipline in At-Risk Mothers: The Moderating Effect of Socioeconomic Deprivation Severity. *Journal of Child and Family Studies*, 24. <https://doi.org/10.1007/s10826-013-9883-2>
- Pinderhughes, E. E., Dodge, K. A., Zelli, A., Bates, J. E., & Pettit, G. S. (2000). Discipline Responses: Influences of Parents' Socioeconomic Status, Ethnicity, Beliefs About Parenting, Stress, and Cognitive–Emotional Processes. *Journal of Family Psychology : JFP : Journal of the Division of Family Psychology of the American Psychological Association (Division 43)*, 14(3), 380–400.
- Reid, J. B., Kavanagh, K., & Baldwin, David, V. (1987). *Abusive Parents' Perceptions of Child Problem Behaviors: An Example of Parental Bias*. 15(3), 457–466.
- Reyno, S. M., & McGrath, P. J. (2006). Predictors of parent training efficacy for child externalizing behavior problems—A meta-analytic review. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, and Allied Disciplines*, 47(1), 99–111. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2005.01544.x>
- Rodriguez, C. M. (2018). Predicting Parent–Child Aggression Risk: Cognitive Factors and Their Interaction With Anger. *Journal of Interpersonal Violence*, 33(3), 359–378. <https://doi.org/10.1177/0886260516629386>
- Rodriguez, C. M., & Richardson, M. J. (2007). Stress and Anger as Contextual Factors and Preexisting Cognitive Schemas: Predicting Parental Child Maltreatment Risk. *Child Maltreatment*, 12(4), 325–337. <https://doi.org/10.1177/1077559507305993>
- Rodriguez, C. M., Silvia, P. J., & Pu, D. F. (2018). Predictors of change in mothers' and fathers' parent-child aggression risk. *Child Abuse & Neglect*, 86, 247–256. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.09.008>
- Rodriguez, C. M., Wittig, S. M. O., & Silvia, P. J. (2016). Refining Social-Information Processing Theory: Predicting Maternal and Paternal Parent-Child Aggression Risk

Longitudinally. *Child Abuse & Neglect*, 107, 104563.

<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104563>

Rodriguez, C. M., Wittig, S. M. O., & Silvia, P. J. (2020). Refining Social-Information Processing Theory: Predicting Maternal and Paternal Parent-Child Aggression Risk Longitudinally. *Child Abuse & Neglect*, 107, 104563.

<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104563>

Sawrikar, V., & Dadds, M. (2018). What Role for Parental Attributions in Parenting Interventions for Child Conduct Problems? Advances from Research into Practice. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 21(1), 41–56.

<https://doi.org/10.1007/s10567-017-0243-4>

Scott, S., & Dadds, M. R. (2009). Practitioner review: When parent training doesn't work: Theory-driven clinical strategies. *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 50(12), 1441–1450. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2009.02161.x>

Slep, A. M. S., & O'Leary, S. G. (2007). Multivariate models of mothers' and fathers' aggression toward their children. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 75(5), 739–751. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.75.5.739>

Stith, S. M., Liu, T., Davies, L. C., Boykin, E. L., Alder, M. C., Harris, J. M., Som, A., McPherson, M., & Dees, J. E. M. E. G. (2009). Risk factors in child maltreatment: A meta-analytic review of the literature. *Aggression and Violent Behavior*, 14(1), 13–29. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2006.03.006>

Stoltenborgh, M., Bakermans-Kranenburg, M. J., Alink, L. R. A., & van IJzendoorn, M. H. (2015). The Prevalence of Child Maltreatment across the Globe: Review of a Series of Meta-Analyses: Prevalence of Child Maltreatment across the Globe. *Child Abuse Review*, 24(1), 37–50. <https://doi.org/10.1002/car.2353>

- Strathearn, L., Giannotti, M., Mills, R., Kisely, S., Najman, J., & Abajobir, A. (2020). Long-term Cognitive, Psychological, and Health Outcomes Associated With Child Abuse and Neglect. *Pediatrics*, *146*(4), e20200438. <https://doi.org/10.1542/peds.2020-0438>
- Tăut, D., Băban, A., Frantz, I., Dănilă, I., Lachman, J. M., Heinrichs, N., Ward, C. L., Gardner, F., Fang, X., Hutchings, J., Raleva, M., Lesco, G., Murphy, H., & Foran, H. (2021). Prevention of child mental health problems through parenting interventions in Southeastern Europe (RISE): Study protocol for a multi-site randomised controlled trial. *Trials*, *22*(1), 960. <https://doi.org/10.1186/s13063-021-05817-1>
- Teicher, M. H., & Samson, J. A. (2016). Annual Research Review: Enduring neurobiological effects of childhood abuse and neglect. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, and Allied Disciplines*, *57*(3), 241–266. <https://doi.org/10.1111/jcpp.12507>
- Thomas, R., & Zimmer-Gembeck, M. J. (2007). Behavioral Outcomes of Parent-Child Interaction Therapy and Triple P—Positive Parenting Program: A Review and Meta-Analysis. *Journal of Abnormal Child Psychology*, *35*(3), 475–495. <https://doi.org/10.1007/s10802-007-9104-9>
- van der Put, C. E., Assink, M., Gubbels, J., & Boekhout van Solinge, N. F. (2018). Identifying Effective Components of Child Maltreatment Interventions: A Meta-analysis. *Clinical Child and Family Psychology Review*, *21*(2), 171–202. <https://doi.org/10.1007/s10567-017-0250-5>
- Walker, C. S., Stearns, M., & McKinney, C. (2021). Effect of Parental Corporal Punishment on Endorsement of Its Use: Moderated Mediation by Parent Gender and Attitudes Toward Corporal Punishment. *Journal of Interpersonal Violence*, *36*(13–14), 6745–6768. <https://doi.org/10.1177/0886260518819878>
- Weber, L., Kamp-Becker, I., Christiansen, H., & Mingebach, T. (2019). Treatment of child externalizing behavior problems: A comprehensive review and meta-meta-analysis on

- effects of parent-based interventions on parental characteristics. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 28(8), 1025–1036. <https://doi.org/10.1007/s00787-018-1175-3>
- Whittingham, K., Sofronoff, K., Sheffield, J., & Sanders, M. R. (2009). Do parental attributions affect treatment outcome in a parenting program? An exploration of the effects of parental attributions in an RCT of Stepping Stones Triple P for the ASD population. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 3(1), 129–144. <https://doi.org/10.1016/j.rasd.2008.05.002>
- World Health Organization. (2020). *Global status report on preventing violence against children 2020*. World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/332394>
- Yanos, P. T., Czaja, S. J., & Widom, C. S. (2010). A Prospective Examination of Service Use by Abused and Neglected Children Followed Up Into Adulthood. *Psychiatric Services*, 61(8), 796–802. <https://doi.org/10.1176/ps.2010.61.8.796>
- Zolotor, A. J., Theodore, A. D., Chang, J. J., Berkoff, M. C., & Runyan, D. K. (2008). Speak Softly—and Forget the Stick: Corporal Punishment and Child Physical Abuse. *American Journal of Preventive Medicine*, 35(4), 364–369. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2008.06.031>

